

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

AR KEISIS LENKŲ POŽIŪRIS Į UKRAINĄ? – Petras Maksimavičius	3
MASKVĖNIŠKOS DIPLOMATIJOS IR KARYBOS PARADOKSAI – Darius Vilimas	15

MINĖJIMAI

KOVO 11-OJI – LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENA	
KAMPUOČIUOSE – Elyza Gudaitytė	5
VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE – Lietuvių kalbos mokytoja	5
SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOJE – „ Aušros “ inf.	6
KOVO 11-OSIOS PAVOJAUS LAUŽAS – Asta Pečiulienė	6
„UŽ JŪSŲ IR MŪSŲ LAISVĖ“ – Birutė Vaičiulienė	8
PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – Vida Jolanta Stankevičienė	10
ŠVENTĖME LAISVĖ, PRISIMINDAMI UŽ JĄ ŽUVUSIUS – Gintaras Lučinskas	11

ŠVIETIMAS

IŠ SUVALKŲ LIETUVIŲ GYVENIMO – ŠVENTĖS IR ŠIOKIADIENIAI – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	12
SEIMO NARĖ DALIA ASANAVIČIŪTĖ PUNSKĖ	14
PIEŠINIŲ KONKURSE „BEBRAS“ – „ Aušros “ inf.	14

MŪSŲ INTERVIU

PIRMAS ŽINGSNIS NĖRA SUNKIAUSIAS. SUNKIAUSIA PASIRYŽTI JĮ ŽENGTI – Jurgita Stankauskaitė	18
--	----

KALBOS KERTELĖ

AUTOBUSE – Birutė Burdinaitė-Ołow	21
--	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

JULIUKAS – Eugenija Pakutkienė	22
---------------------------------------	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------	----

Viršeliuose:

Kovo 11-oji Punske (Elenos Narkevičiūtės nuotr.)
Suvalkų lietuvių vaikų darželyje (Iš Suvalkų darželio archyvo)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. / faks. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-03-28

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**

**DZIAŁALNOŚĆ ZMIERZAJĄCA DO OCHRONY,
ZACHOWANIA I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI
KULTUROWEJ LITEWSKIEJ MNIEJSZOŚCI**

Wydanie 24 numerów dwutygodnika "Aušra"

DOFINANSOWANIE
325 000 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
375 000 zł

Publikacija vyraža jėdynie pėglėdy autorėw i nie
može być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnėtrznych i Administracji.

Projektą „*Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
gumo ugdymas*“ iš dalies remia Spaudos, radijo
ir televizijos
rėmimo fondas
(gauta parama per
projekto įgyven-
dinimo laikotarpį
– 8000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Jau daugiau kaip mėnuo vyksta karas Ukrainoje. Tokio žiaurumo, koks šiuo metu ten matomas, Europoje seniai nėra buvę. Nėva „speciali karinė operacija“ virto gyventojų genocidu: vaikų žudymu, žmonių maršiniu badu, trėmimu, miestų griovimu, žemės ūkio naikinimu, visko sulyginimu su žeme... Kas įdomiausia, apie 70 proc. rusų tautos pritaria savo vadui. Matyt, mes nesuprasime jų mąstysenos, o jie mūsų.

Vėl primename apie tai, kas vyksta Ukrainoje, ir priminsime, kol ukrainiečiai nenugalės. Mums reikia įsisąmoninti, kad Ukrainos tauta kenčia ir kovoja taip pat už mus. Jei jie sustabdyt barbarą, gal tas neižengs į mūsų namus. Todėl nenustokime remti kovojančios Ukrainos. Gal šią vasarą mažiau prabangiai paatostogaukime ar mažiau porų batų nusipirkime. Šiuo metu pats laikas peržvelgti savo vertybes ir pasvarstyti, kas iš tiesų yra prasminga, o kas niekalai. Ne vienas Lietuvos vyras išėjęs kovoti į Ukrainą. Tai mums priimti bėgančių moterį su vaiku ar paremti finansiškai – ne toks ir didelis išsižadėjimas.

Šią sunkią akimirką lenkų tauta sugebėjo į tolimesnį planą nukelti ilgai puoselėtas savo istorines nuoskaudas ir paremti ukrainiečius iš esmės. Manau, kad tiek Lietuva, tiek Lenkija išlaikė šį egzaminą, ko negalima pasakyti apie kai kurias kitas Europos valstybes. Ypač tie, kurie gyvena prabangiausiai, nėra linkę nei kiek atsisakyti savo patogumo, kad padėtų kenčiantiems ir žūstantiems vaikams. Apmaudu.

Tad nekeiksnokime išvėdę pakilusias kainas ar didesnes sąskaitas už kurą. Džiaukimės, kad po mūsų dangų skraidė sugrįžtantys gandrai ir gervės, o ne bombonešiai.

Sveikinu su pavasariu!

Ar keisis lenkų požiūris į Ukrainą?

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Pastaruosiu metu daug kalbama ir rašoma apie karą Ukrainoje. Tai natūralu, kitaip ir negali būti, jeigu pačiame Europos centre ir visai šalia mūsų vyksta tokie tragiški įvykiai. Psichologai perspėja, kad tos neigiamos emocijos veikia žmones ir gilina depresines nuotaikas dar labiau negu prasidėjus COVID-19 pandemijai įvesti ribojimai. Tikriausiai jie teisūs, bet turime ieškoti ir teigiamų reiškinių, bandyti, nors tai nedėkingas dalykas, prognozuoti ateitį.

Kad šis karas paliks gilų randą ilgiems dešimtmečiams, tai jau visiems aišku. Tačiau, mano manymu, gali būti nemažai ir pozityvių dalykų. Karo ekspertai sako, kad Rusija šį karą jau pralaimėjo. Būtų gerai, kad neklystų. Nevardinsiu visų tai pagrindžiančių argumentų, kadangi jų daug – vieni ekonominiai, kariniai, filosofiniai, kiti psichologinio pobūdžio. Labiau norisi pasidalinti apmąstymais, kaip šis karas galėtų pakeisti eilinių lenkų, esamo arba būsimo politinio elito požiūrį į ukrainiečius ir Ukrainą.

Pradžioje norisi pasakyti, kad tai ypatingas istorinis momentas, kurį deramai turėtų išnaudoti Lenkijos elitas ir atitinkamai formuoti eilinių lenkų požiūrį. Kodėl taip manau? Todėl, kad prieš kelis dešimtmečius pasikeitus Lenkijoje politinei santvarkai ir ukrainiečiams pradėjus tiesti pamatus tikram valstybingumui santykiai geri nebuvo. Kliudė požiūris į vakarų Ukrainą, ten esantį lenkų kultūros paveldą ir skirtingas istorijos įvykių vertinimas. Natūralu, kad dominavo pasakojimai apie

Volynės tragediją, kur žuvo daug civilių gyventojų, „Vyslos“ akciją, kai socializmo laikotarpiu Lenkijoje gyvenantys ukrainiečiai patyrė daug persekiojimų, ginčai dėl kapinių Lvove sutvarkymo ir t. t. Visa tai užgožė platesnį geopolitinį kontekstą. Žinoma, tada nieks nesitikėjo, kad taip greit įvyks tokios jėgos karinis konfliktas, o jo pasekmės tiesiogiai savo teritorijoje taip pat mes pajusime. J. Giedroyco anuo metu reikštos mintys apie Ukrainos geopolitinę reikšmę Lenkijai ar Vidurio Europai kartais susilaukdavo dėmesio, bet laikui bėgant jos dažniau buvo laikomos praėjusios epochos atgarsiu. Įvykus Rusijos agresijai Sakartvele vėl pradėta šiek tiek daugiau galvoti apie geopolitines grėsmes regionui. Taip sulaukėme 2013 metų ir vadinamojo Maidano įvykių, kurių metu daug žmonių žuvo ir buvo sužeisti. Ir vėl lyg viskas nurimo. Čia kaip ir su COVID-19 pandemija. Visi atsimename, kokie buvo dramatiški pranešimai apie pirmąsias pandemijos aukas ir kaip svarbiausi valstybės asmenys reiškė užuojautos žodžius mirusiųjų artimiesiems. Vėliau, didėjant aukų skaičiui ir laikui bėgant, žmonės priprato. Matėme ne konkrečių žmonių likimus, bet statistikos duomenis. Lygiai buvę su Ukrainos rytais. Pasibaigus „Maidano revoliucijai“ konfliktas nesibaigė, ten nuolat vyko kariniai veiksmai, nors pasaulyje apie tai nedaug buvo kalbama. Ukrainiečiai kantriai gyvenė, tačiau taip pat stiprino savo pajėgas ir mokėsi efektyviai kovoti.

Šiandien padėtis kita. Visas pasaulis kalba apie įvykius Ukrainoje.

NATO kariai Seinuose

Galime didžiulius Lenkijos višokeriopa pagalba ukrainiečiams. Matome tai ne tik televizorių ekranuose – susiduriame ir kasdieniame gyvenime. Ukrainos prezidentas V. Zelenskis, jau prasidėjus Rusijos invazijai, kelis kartus užsiminė, jog santykiai su kaimyne Lenkija ne visada buvo geri, tačiau šiuo metu ji ištiesė pagalbos ranką ir tapo geriausia ir nuoširdžiausia Ukrainos kaimyne. Atrodo, kad jis tai sako nuoširdžiai ir tiki tos draugystės ateitimi. Taigi tai, ką šiandien daro Lenkija, labai svarbu. Tačiau taip pat bus svarbu, kaip atrodys tie santykiai pasibaigus karui. Akivaizdu, kad Ukrainos miestai ir kaimai anksčiau ar vėliau bus atstatyti.

Ukrainos ekonomikos vaidmuo Europoje bus vis svarbesnis, o sustiprėjusių dvasiškai ir susivienijusių ukrainiečių balsas bus vis labiau girdimas. Šis karas negrįžtamai pakeis jų mentalitetą. Ukraina tai didelė valstybė. Jau niekada nieks ukrainiečių nevadins jaunesniaisiais broliais arba niekada jie patys tokie nesijaus.

Kai šiandien Ukrainos prezidentas kalba, jog jam žinoma, kad šios valstybės nieks nepriims į NATO – nors ir nesako, tačiau jaučia, jog jau galbūt labai greit tokią užsigrūdinusią kovose armiją ir atsparią grėsmėms visuomenę savo gretose norės turėti bet kuris politinis ar karinis aljansas.

Tai jaučia ir Ukrainos kaimynai. Ne vienas prezidentas ar premjeras šiandien jau norėtų nusivilkti švarką, užsimauti žalsvos spalvos marškinėlius ir eiti gatve, kurioje nesimato nei vieno apsaugininko arba keliasdešimties policijos automobilių švyturėlių. Šiandien naujas madas diktuoja ne Paryžius, Varšuva ar Berlynas, bet Kijevas. Žinoma, Ukrainos prezidentas moka naudotis viešaisiais ryšiais ir, matyt, turi gabių patarėjų komandą, tačiau negalima paneigti, kad tai gabus ir šiuolaikiškas vadovas. Tokia anksčiau ar vėliau, tikėkime, bus visa Ukraina.

Žinoma, gyvenimas diktuoja savo sąlygas. Tas noras, kad tarp lenkų ir ukrainiečių įsitvirtintų naujų,

kokybiškų santykių era, gali greit ir neišsipildyti. Ta pirminė euforija ir noras padėti kenčiantiems karo pabėgėliams (nors ir šiandien nuoširdus) laikui bėgant susidurs su gyvenimiškais sunkumais. Karo pabėgėlius priimti ir esant reikalui rūpintis jų kasdieniu gyvenimu ilgesnį laiką bus sudėtinga. Dar sudėtingiau bus atsiradus pirmiems politiniams nesutarimams susilaukyti nuo vertinimų ir suteiktos pagalbos masto hiperbolizavimo.

Kai baigsis karas, atsigaus vertybinių popierių biržos, prasidės intensyvūs kultūriniai, moksliniai kontaktai, plėtosis normalūs ekonominiai santykiai ir – kas yra natūralu – atgis... geopolitinis konkuravimas. Ar sugrįš ir praeities šmėklos? Žinoma,

kad taip, tačiau verta tikėti, jog bendravimas bus kokybiškesnis ir mažiau mitologizuotas, negu buvo anksčiau. Todėl norisi pakartoti, jog šalių politinis ir intelektualinis elitas, išmokęs istorijos pamokas, visomis išgalėmis turėtų stengtis, kad pasibaigus baisiam karui pradėtume gyventi geresniame ir saugesniame pasaulyje.

Ir pabaigoje dar noriu priminti prasidėjusią Lenkijoje diskusiją, kaip taisyklingai sakyti: „na Ukrainie“ ar „w Ukrainie“. Lietuvių kalboje nėra tiesioginio šių sąvokų atitikmens, nors Lietuvai šis klausimas taip pat aktualus. „Aušros“ skaitytojai puikiai žino, ką turima omenyje. Šiandien Lenkijos žymūs politologai ir kalbininkai teigia, kad tiek viena, tiek kita forma yra taisyklinga, tačiau kai kalbama apie valstybę, reikėtų vartoti „w Ukrainie“, o ne „na Ukrainie“. Be to, pasak jų, tokią formą norėtų girdėti ir patys ukrainiečiai. Taigi jau daugiau kaip 30 dienų Lenkijoje girdime: „w Ukrainie“ ir „do Ukrainy“.

Kovo 11-oji - LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENA

SPAUDOS.
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Kampuočiuose

ELYZA GUDAITYTĖ

Kovo 11-ąją 12 val. nuvykome į Kampuočius, kur paminėjome Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną. Čia susirinko mokyklų direktoriai, mokiniai ir mokytojai, Punsko viršaitis Vytautas Liškauskas ir jo pavaduotojas, Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė ir kiti mūsų krašto žmonės.

Pradžioje sugiedojome Lietuvos Respublikos himną. Vėliau visus susirinkusius širdingai pasveikino Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė J. Malinauskaitė-Vektorienė. Po trumpų sveikinimų mūsų krašto mokyklų mokiniai dainavo, deklamavo eilėraščius ir grojo. Šiai svarbiai dienai paminėti skirtuose pasirodymuose dalyvavo Vidugirių pagrindinė mokykla, Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla,

Algirdo Vaitėkausko nuotr.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla, Punsko Kovo 11-osios licėjus ir Punsko savivaldybės vaikų darželis. Suvalkų lietuvių vaikų darželio atstovai šiais metais, deja, negalėjo

asmeniškai atvykti į Kampuočius, bet širdingai visus pasveikino.

Po programos minėjimo dalyviai išsiskirstė geros nuotaikos ir praturtę naujais įspūdžiais.

Vidugirių mokykloje

Ankstyvas pavasaris lietuviams dovanoja labai gražią šventę. Atrodo, visai neseniai šventėme Vasario 16-ąją, o štai jau ir Kovo 11-oji.

Tą dieną saulė maloniai šildė visą žemę ir mūsų širdis. Buvo gera ir smagu. Prie mokyklos sienų ramiai

plevėsavo trispalvė tarsi puikiausias šviesulys. Mokykloje vyravo pakili nuotaika. Mokiniai, pasipuošę tautiniais drabužiais, ruošėsi minėjimui.

Tądien puikiai skambėjo Lietuvos himnas ir daina „Žemėj Lietuvos ažuolai žaliuos...“. Atrodė, kad

kiekvienas žodis tariamas ne tik lūpomis, bet ir širdimi...

Kovo 11-osios šventė – pakili ir džiaugsminga, atvėrusi duris į šviesesnę rytojų. Puiku, kad ir jaunoji karta suvokia jos reikšmę ir svarbą.

Tegyvuoją Lietuva!

LIETUVIŲ KALBOS MOKYTOJA

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

„AUŠROS“ INF.

Kovo 11-ąją Seinų lietuvių „Žiburio“ bendruomenė mokyklą atėjo apsirengę geltonai, žaliai ir raudonai, tik tie, kas pasirodė scenoje, buvo oficialio-

mis balta ir juoda spalvomis pasi-puošę. Progra-moje girdėjome istorinį pasakojimą apie lietuvių kelią į Kovo 11-ąją ir tos dienos svarbą šiandien. Mokiniai pa-deklamavo eilių apie gimtosios kalbos reikšmę žmogaus gyvenime.

Po renginio išėję laukan prie paminklo, skirto

kovojusiems už Lietuvos laisvę, „pasodino“ trispalves popierines gėles. Programėlę su mokiniais paruošė mokytoja Nastutė Sidarienė.

Irenos Casperavičiūtės nuotr.

Irenos Casperavičiūtės nuotr.

Kovo 11-oji buvo švenčiama ypatingai. Nebuvo čia vietos tradiciniam Kovo 11-osios licėjaus moksleivių koncertui, nebuvo vietos jaunatviškai energijai, šypsenoms, džiaugsmui, kad jau 32-uosius mūsų Tėvynė vis dar laisva... Tą rimties ir jau trečią savaitę iš rytų sklindančios grėsmės vakarą susibūrėme senosiose kapinėse prie Lietuvos 100-mečiui skirtos Varpo skulptūros. Buvo mūsų daug: ne tik lietuviai, bet ir iš karo gniaužtų pabėgę, saugumo svetur priversti ieškoti ukrainiečiai (moterys su vaikais). Vieni su Lietuvos istorinėmis vėliavomis, kiti su trispalvėmis, dar kiti su tautine atributika. O prie Varpo virš visų plevėsavo Ukrainos mėlynai geltona, Lenkijos, Lietuvos bei Europos Sąjungos vėliavos. Tą gūdų ir skausmingą vakarą pirmiausiai sugiedojome Lietuvos himną, po to išklausėme Ukrainos himno, įkvepiančio drąsos ir ryžto, kovos dvasią: „Dar nežuvo Ukraina, jos šlovė nei laisvė,

Ir mums, broliai ukrainiečiai, lemtis darsyk nusišypsos.

Mūsų priešai išnyks kaip rasa pasirodžius ryto saulei

Ir mes, broliai, gyvensime palaimingai savojo žemėj.

Sielas ir kūnus padėsime už laisvę

Ir parodysime, broliai, kad mes iš Kazokų tautos.“

Visus susirinkusius pasveikino Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Ji priminė, kad lietuviai visuomet jusdami pavojų degdavo laužus. Tai buvo ženklas, jog reikia budėti, reikia akylai stebėti ir ruoštis. Pirmininkė džiugavo, kad Lietuva švenčia savo laisvę, tačiau vasario 24-ąją rusų okupantų pradėtas karas Ukrainoje vis primena, jog laisvė labai trapi, kad dėl jos reikia daug stengtis, ją reikia glamonėti ir liūliuoti kaip kūdikį ant rankų, nes ji gležna. Tik ją praradęs supranti ir įvertini, ko netekai. Ji priminė, kad lietuviai su

Kovo 11-osios pavojaus laužas

ASTA PEČIULIENĖ

daina stovėjo 1989 m. Baltijos kelyje, su daina ėjo prieš rusų tankus Sausio 13-osios naktį, su daina ir šį vakarą mes atėjome palaikyti Ukrainą, kovojančią už visų mūsų laisvę.

Ukrainietiška į atvažiavusius pabėgėlius iš Ukrainos prabilo mūsų valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas. Jis paaiškino, kad mes šiandien švenčiam savo Tėvynės gimtadienį ir labai apgailestaujame, jog Ukrainai tenka išgyventi pilnas tragiškumo, skausmo, krauju žymimas dienas. Punsko valsčius ukrainiečių vaikams įteikė maišelį saldinių, kad jiems pas mus gyvenimas neapkarstų, kad bent čia jie užmirštų bombų sprogią. Bent taip norėta parodyti jiems dėmesį ir pradžiuginti.

Prie Varpo kelias dainas padainavo Punsko lietuvių kultūros namų mišrus choras „Dzūkija“ (vad. Vidas Simanuskas). Kai savo dainų „maldą“ užbaigė žodžiais: „o mes stovėsime ir nedrebėsime, mes viską nugalėsime“ – visų krūtinės pakilo dar aukščiau ir eilinį kartą pajutome lietuviškos dainos galią. Saulė leidos raudona už mūsų bažnyčios, o mes uždegėme laužą. Jam liepsnojant sudainavome daug

patriotinių dainų. Pradėjome tradiciškai „Plauk sau, skaisčius laivelį“, po to skambėjo „Oi neverk, matušėle“, „M a ž a m kambarėly“, „Palinko liepa“, „Balnokit, broliai, žirgus“, „Tau, sesute, puikios gėlės“ ir dar daug kitų. Nors vakaras buvo purpurinis ir dainos liejosi kaip niekad anksčiau, bet krūtinė nesidžiaugė. Ji daužėsi, sunkiai alsavo ir nerimo. Visi gyvenome ir vis dar tebegyvename kraupiais karo veiksmais Ukrainoje. Nors mes kol kas laisvi, bet ten žmonės atiduoda savo gyvybę už savo ir mūsų laisvę. Ir jeigu kam atrodo, kad iš mūsų reikalaujama per daug, nes prašoma nešti drabužius, medikamentus, maistą ir kitus būtiniausias daiktus, siųsti pinigėlių, jeigu kam atrodo, kad per daug pabrango

prekės parduotuvėse, degalai ir kt. – visa tai tik mažmožis... Ačiū Dievui, kad mūsų prašoma tik šito, kad nereikalaujama dar mūsų gyvybių ir kraujo, ko jau pareikalauta iš didvyriškos ukrainiečių tautos.

Kai laužas jau buvo begęstantis, sugiedojome dar „Lietuva brangi“ ir „Marija, Marija“. O saulei nusileidus Punsko lietuvių kultūros namų fasadas nušvito Ukrainos ir Lietuvos vėliavų spalvomis. Tokia šiais metais buvo mūsų Kovo 11-oji.

Ačiū visiems, kurie inicijavo ir rengė šį minėjimą: Lenkijos lietuvių bendruomenei, Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijai, Punsko savivaldybei, „Aušros“ leidyklai, Punsko lietuvių kultūros namams. Nuoširdžiai dėkojame Punsko LKN ansambličiems už dainas, visai mūsų bendruomenei už susitelkimą, bendrą dainavimą. Ačiū Punsko savivaldybei už laužą, „Aušros“ leidyklai už dainynų surišimą, o Jums visiems už geras širdis. Ačiū visiems, kurie aukojote ir vis dar aukojate, remiate kovojančią ukrainiečių tautą. Labai norėtusi tikėti, kad kitais metais šventė bus kitokia...

Iš LKN archyvo

Iš LKN archyvo

„Už Jūsų ir mūsų laisvę“

BIRUTĖ VAIČIULIENĖ

Šiomet minime Lietuvos laisvės 32 metų sukaktį. 1990 metų kovo 11-oji tai ilgai laukta džiaugsmo šventė. Laisvės siekta ilgai ir dėl jos paaukota labai daug. Daug kančių ir netekčių patyrė mūsų tauta lageriuose, tremtyje. Partizaninio karo metais paaukotos laisvės gynėjų gyvybės, sulaužyti šeimų gyvenimai, sudaužytos svajonės. Bet turbūt visada buvo viltis, kad Lietuva bus laisva, nepriklausoma valstybė.

Mūsų krašto lietuviai šiai datai suteikė ypatingos reikšmės. Kampučių kaime pastatė paminklą, o Punsko licėjų ir miestelio gatvę pavadino Kovo 11-osios vardu. Džiaugiamės, kad turime laisvą Lietuvą, kad turime svarbiausią dalyką – laisvę. Kovo 11-osios reikšmę mums ypač lengva suprasti šiandien, kai matome, kas vyksta Ukrainoje.

Šiomet Kovo 11-ąją sutikome karo Europoje akivaizdoje. Kiekviena

Alicijos Kraukauskienės nuotr.

diena pilna netikrumo ir Kremliaus žiaurumo. Bet taip pat ukrainiečių ryžto, nemiršančios vilties ir bendrystės. Dabartinėje situacijoje aiškiau pajutome, kad esame laisvų žmonių visuomenė. Vis dėlto ar reikalui esant mokėtume ginti tas vertybes, kurios užkoduotos brangioje

mums Kovo 11-osios datoje? Kaip mokyti vaikus ir auklėti jaunimą, kad nesilptų jų tautinis sąmoningumas, kad jie suaugę būtų tvirti lietuviai?

Kovo 11-oji – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena ir Punsko licėjaus vardadienis. Tradiciškai kartu su kitomis mūsų krašto lietuviškų mokyklų delegacijomis licėjaus mokinių atstovai šventę pradėjo prie paminklo Kampučiuose, skirto Kovo 11-ajai. Susirinkusieji sugiedojo Lietuvos himną, išklausė Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkės Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės sveikinimo žodžius. Paskui mokiniai dainavo, grojo, deklamavo eiles.

Vakare rinkomės prie Lietuvos Nepriklausomybės 100-mečio varpo Punske. Prie uždegto laužo kartu su Lietuvių kultūros namų choru „Dzūkija“ bei kitais renginio dalyviais dainavome lietuviškas patriotines dainas, giedojome. Šiomet švenčiame laisvę padėdami Ukrainos žmonėms. Buvo sugiedoti Lietuvos ir Ukrainos himnai, kalbėjo LLB valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė

Alicijos Kraukauskienės nuotr.

bei Punsco valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas. Akcentuota, kad susirinkome švęsti ir kartu palaikyti širdimi, mintimis ir žodžiais už savo laisvę kovojančius ukrainiečius. Sunkiais momentais lietuviai visada stovėjo su daina, giesme ir malda, todėl tądien švęsdami savo nepriklausomybę laisvės linkėjome ir Ukrainai. Ukrainos tauta dabar rodo pavyzdį visam pasauliui, ką reiškia tikrasis laisvės troškimas. Ukraina kovoja už mus visus, todėl reikia visiems susivienyti. Turbūt jau visi įsitikinome, kad mokame būti solidarūs, ir supratome, kad turtingas ne tas, kuris turi daug, bet tas, kuris dalijasi. Tai rodo ir solidarumo su kovojančia Ukraina mitingas Punsco bažnyčios šventoriuje, kurį surengė Punsco licėjus ir kiti vasario 27 d. Akcijos metu buvo renkamos aukos nukentėjusiems nuo karo ukrainiečiams. „Būkime stiprūs kartu! Laisva Ukraina – laisvi ir mes!“ – sakė mitingo organizatoriai.

„Už Jūsų ir mūsų laisvę“. Taip pavadintas Lietuvos Nepriklausomybės dienos proga kovo 13 d. vykęs minėjimas, tradiciškai surengtas Punsco licėjaus kartu su paraprijos kunigais ir Lenkijos lietuvių bendruomene. Renginys prasidėjo mokinių, mokytojų ir svečių bei kitų dalyvių eitynėmis nuo Punsco Kovo 11-osios licėjaus iki bažnyčios. Visi dalyvavo me šv. Mišiose už Lietuvą. Pamaldas

atnašavo klebonas Česlovas Baganas ir kun. Povilas Slaminis.

Po šv. Mišių Punsco licėjaus direktorius Alvydas Nevulis visus pakvietė mokyklos parengtai minėjimo meninei daliai, kuri šiemet dėl situacijos Ukrainoje vyko bažnyčioje. „Šiais metais Kovo 11-ąją švenčiame iškilmingai, tačiau šventės džiaugsmą nuslopino žiauri Rusijos agresija Ukrainoje. Šių įvykių akivaizdoje visi supratome, kad laisvė ir demokratinės vertybės nėra savaiminės. Už visa tai turime amžinai kovoti ir visapusiškai remti ukrainiečius, kurie kovoja už savo ir mūsų laisvę. Būkime vieningi, stiprūs ir tvirti laisvės gynėjai, kasdieniais darbais kurkime savo tautos ir valstybės ateitį“, – kalbėjo mokyklos vadovas.

Kovo 11-ąją su mumis paminėti atvyko garbingi svečiai: LR Seimo narė Dalia Asanavičiūtė, LR konsulato Seinuose vadovas ambasadorius Genadijus Mackelis, savivaldybių atstovai ir kiti. Kalbėjusieji svečiai akcentavo laisvės svarbą tautai ir kiekvieno žmogaus pareigą tėvynei. Jų mintis tarsi antrino ir mūsų jaunoji karta. Pirmosios klasės mokinių atliktas poetinis montažas buvo skirtas Laisvės gynėjų atminimui. Nors moksleiviai gimę ir augę, kai Lietuva jau buvo nepriklausoma, puikiai supranta, dėl ko tūkstančiai lietuvių dainomis ir širdimis stojo į akistatą

prieš tankus, kodėl 1991 metų sausio 13-ąją Vilniuje žuvo nekalti žmonės. Šiandien tas pats priešas puola laisvą Ukrainą. „Ir lietuviai, ir ukrainiečiai gynė ir gina daug daugiau nei teritorinį ar politinį darinį. Jie stojo į mūsų už tautą ir jos istoriją, kultūrą ir paveldą, papročius ir tikėjimą. Už dalykus, kurių nei represijos, nei vagonai, vežantys į Sibirą, neištrinė iš žmonių sąmonės. Visi, kurie krito vardan tėvynės, pirmiausia išsaugojo tai, kas buvo svarbu ištisoms kartoms. Lietuva išliks, jeigu tuo tikėsime...“ – akcentavo mūsų programos vedėja, abiturientė Monika. Ir priminė iškalbingus Justino Marcinkevičiaus žodžius: „Kiek rovē – neišrovė. Kiek skynė – nenuskynė. Todėl, kad tu – šventovė. Todėl, kad tu – Tėvynė.“

Tauta gyva tol, kol gyva kalba, kol gyvas tikėjimas, kol išsaugota atmintis, kol tarp Lietuvos ir dangaus gieda „Baltas paukštis“. Apie tai „kalbėjo“ ir „Pašešupių“ choro (vad. Dainius Pavidonis) atliekamos dainos. Tegul 1990 metų kovo 11-oji būna paskutinė data, kuri žymi Lietuvos valstybės atkūrimo dieną, tegul Lietuva visada būna laisva!

Mūsų licėjus turi nuostabų Kovo 11-osios vardą. Tas vardas mus įpareigoja būti tikrais Lietuvos patriotais. Tai padaryti nėra lengva, nes matome, kad nūdieniame pasaulyje viskam, kas šventa, iškyla grėsmė.

Lengva prarasti tai, už ką kovota. Todėl būkime viena didelė šeima ir siekime tinkamai auklėti jaunesniąsias kartas. Ugdykime suvokimą, kad nuolatos reikia rūpintis tautos išlikimu, kad labai svarbi išlikimo sąlyga yra tautos atminties išsaugojimas.

Alicijos Krakauskienės nuotr.

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Kovo 11-ąją Punsko darželio vaikučiai paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną. Neseniai pasidžiaugėme ir atšventėme Vasario 16-ąją. Dabar pakilios nuotaikos paminėjome Kovo 11-ąją. Džiaugiamės savo laisve, Lietuvą jaučiame širdimi. Tą dieną padovanojome jai kiekvienas, ką turime ir mokame gražiausio – savo mintis, dainas, šokių ir nuoširdų buvimą kartu. Švęsdami Kovo 11-ąją, prisiminėme tikrąsias vertybes – laisvę, tikėjimą, tiesą, bendrystę ir Tėvynės meilę. Šventė pažadino mažųjų širdelėse tautiškumą, meilę savo šaliai. Justinas Marcinkevičius yra pasakęs, kad „prie knygos, prie savo kalbos ir rašto lenkiamės lyg prie šventosios ugnies: tiktai augdami auginame ir augame“.

Kovo 11-oji – labai svarbi diena Lietuvai. 1990 m. kovo 11 d. buvo paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas. Tą dieną Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba paskelbė aktą „Dėl Lietuvos nepriklausomos

valstybės atstatymo“. Tai labai svarbus dokumentas visiems lietuviams. Aktas skelbė, kad Lietuva vėl laisva. Sugrąžintas Lietuvos valstybės pavadinimas, atkurti ir patvirtinti valstybės herbas, vėliava, lietuvių kalba pripažinta valstybine. 1992 m. spalio 25 d. išrinktas Lietuvos Seimas, priimtas svarbiausias dokumentas – Lietuvos Respublikos konstitucija.

Darželio ugdytiniai šiai šventei ruošėsi iš anksto: gilino žinias apie Lietuvos istorinį ir kultūrinį palikimą, klausydami eilėraščių, dainelių ir legendų. Kiekvienos grupės vaikai įsijungė su savo išmoktomis dainelėmis, eilėrašciais. Skambėjo patys gražiausi žodžiai apie Tėvynę. Vaikai daug sužinojo apie Lietuvą, papročius ir tradicijas, buvo ugdomi jų patriotiniai jausmai. Juk nuo mažų dienų pažinę savo kraštą, pamatę jo grožį, išmoks mylėti žmones, didžiulis savo šalimi. Darželio ugdytiniai savo mažytėmis rankutėmis ruošė dailės darbelius apie Tėvynę Lietuvą ir jos valstybinius simbolius.

Kovo 11-osios programėlė nufilmuota ir pavišinta Punsko savivaldybės vaikų darželio „Facebook“ puslapyje. Darželinukai buvo taip pat nuvykę prie Kovo 11-ajai skirto paminklinio akmens, deklamavo eilėraščių apie Lietuvą. Čia susirinkusieji galėjo pamąstyti, kokia svarbi yra Tėvynė, kaip svarbu, kad ji laisva, kad mes laisvi.

Šventėme laisvę, prisimindami už ją žuvusius

GINTARAS LUČINSKAS

Kovo 11 d. šventėme laisvę, prisimindami už ją žuvusius, palaikydami už ją kovojančius.

Asociacija „Olita-Orany“ (vadovas Deividas Pinkevičius, Alytus) ir kultūros klubas „Kitaip“ (vadovas Robertas Ožalinskas, Alytaus raj.) surengė pėsčiųjų žygį „Žaibo takais“ Alytaus rajone, Kalesninkų miške ir jo prieigose (2 maršrutai pagal dalyvių galimybes – 12 km ir 28 km). Žygis skirtas Vaclovo Voverio-Žaibo 100-osioms gimimo metinėms bei Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui paminėti ir Ukrainos laisvei!

Vasario 17-ąją sukako 100 metų, kai gimė legendinis laisvės kovotojas Vaclovas Voveris-Žaibas. Jis – viena ryškiausių asmenybių partizaniniame kare su sovietais, deja, minima retai, nors legendos apie jį sklido dar šiam aktyviai veikiant. Žaibas nesistengė slėpti ir tikrojo savo vardo, o kaip rašė Adolfas Ramanauskas-Vanagas – „tik jo slapyvardės paminėjimas sukelia visuotinę paniką tarp priešų“. Žuvo

1949 m. kovo 7 d. Kalesninkų miške, išduotas infiltruotų agentų. Žuvusiojo palaikai buvo niekinami MGB Alytaus apskrities skyriaus kieme. Jų užkasimo vieta nežinoma. 1950 m. Vaclovas Voveris-Žaibas apdovanotas visų laipsnių Laisvės Kovos Kryžiais

(su kardais ir be kardų), jam suteiktas Laisvės kovos karžygio garbės vardas. 1997 m. gruodžio 22 d. Vaclovui Voveriui-Žaibui suteiktas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1997 m. lapkričio 20 d. dekretu jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu (šiuo metu – Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius), o Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 1998 m. gegužės 13 d. įsakymu pripažintas kapitono laipsnis (po mirties).

Šių eilučių autorius pasveikino žygio dalyvius, primindamas laisvės kovų prasmę, palinkėjo geros nuotaikos bei įteikė žygio vadovams 20 egz. knygos „Dainavos apygardos vadas Vincas Daunoras-Kelmas, Ungurys ir jo artimieji“, kuriuos padovanojo jos autorė Rita Pauliukaitienė.

Pagarba organizatoriams ir žygio dalyviams – surinktos lėšos pervestos Ukrainos laisvės kovai paremti.

Iš Suvalkų lietuvių gyvenimo – šventės ir šiokiadieniai

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

2022 m. lydi tiek COVID-19, tiek karo Ukrainoje negandos. Dėl to turbūt sunku kalbėti apie „normalų“ gyvenimą... Kaip bebūtų, laikas eina, o kasdienybė skatina ir toliau veikti, dirbti, nepasiduoti. Šiame straipsnyje trumpai apžvelgsiu tai, kuo gyveno Suvalkų lietuviai – tiek mažieji lietuviško darželio auklėtiniai, tiek ansambliciai, bendruomenė.

ŠVENTĖS IR MINĖJIMAI

Pirmojoje metų pusėje gausu valstybinių švenčių minėjimų. Sausio 13-ąją, Laisvės gynėjų dieną, pagerbėme dalyvaudami pilietinėje akcijoje „Atmintis gyva, nes liudija“. Tą dieną Suvalkų lietuvių vaikų darželio languose sužibo atminimo žvakelės, vaikučiai piešiniais įprasmino savąjį laisvės suvokimą.

Lietuvos valstybės atkūrimo diena

Iš Suvalkų darželio archyvo

– turbūt viena brangiausių ir svarbiausių švenčių kiekvienam lietuviui.

Ta proga darželinukai parodė meno programėlę – dainavo, deklamavo eiles, šoko. Darželis pasipuošė trispalvėmis širdelėmis, vyravo šventinė nuotaika. Programą parengė mokytoja Rūta Balytienė.

Vasario 16-osios minėjimas plačiai bendruomenei buvo surengtas vasario 20 d. po lietuviškų šv. Mišių bažnyčioje. Koncertavo ansambliai „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas) ir „Sūduva“ (vad. Arnoldas Vaznelis). Tautiniais drabužiais pasipuošę ansambliciai budėjo prie trispalvės, kuri tą dieną, atrodo, pakylėtai plazdėjo ir kiekvieno širdyje. Po renginio norintys galėjo išgerti puodelį arbatos „Vienybės“ klube. Tą dieną sužinojome, kad vokalinis ansamblis „Sūduva“ tradicinio dainavimo konkurse „Grižulai 2022“ laimėjo

Iš Suvalkų darželio archyvo

trečiąją vietą. Nepaprastai smagu, kad kultūrinė veikla Suvalkuose suburia apie 50 dainininkų, šokėjų, muzikantų, teatro artistų. Vieni jų repetuoja „Vienybės“ klube, kiti vakarais renkasi darželio patalpose. Kasmet pavyksta suorganizuoti kelis renginius pačiuose Suvalkuose, dalyvauti kituose mūsų krašto kultūriniuose renginiuose, koncertuoti Lietuvoje.

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimas vyko ir Suvalkų lietuvių vaikų darželyje (programėlę parengė mokytoja Aneta Kulčickaitė), ir Kampuočiuose prie Kovo 11-ajai skirto paminklo, kur susirinko mūsų krašto lietuviškų mokyklų mokiniai, įstaigų ir organizacijų vadovai, ir prie 100-mečio varpinės Punsko kapinėse. Suvalkų lietuviai Kovo 11-ąją atšventė kovo 12-osios vakarą Suvalkų lietuvių vaikų darželyje. Kuklus, bet labai nuoširdus renginiukas buvo skirtas tiek švęsti Lietuvos nepriklausomybę, tiek palaikyti kovojančius ukrainiečius. Koncertavo ansamblis „Sūduva“ (šokėjams vadovauja Alicija Kraužlytė, vokalinės grupės vadovas Arnoldas Vaznelis), „Ančia“

(vadovas Vytautas Batvinskas), eiles skaitė Birutė Gudaitienė, Pranas Sovulis, Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Pranas Sovulis ne tik pasekė savo paties sukurtą pasakaitę, bet ir skyrė piniginę auką Suvalkų darželinukams. Ačiū.

ŠIOKIADIENIAI

Suvalkų lietuvių vaikų darželis sėkmingai gyvuoja nuo 2020 m., tačiau visų pagrindinis siekis – lietuviška mokykla. Apie tai kalbama nuo 2018 m. Atrodo, būna susitarta pačiu aukščiausiu lygmeniu, o vis tiek tenka atsitrenkti į sieną. Dar sausio 25 d. vyko Vysk. A. Baranausko fondo tarybos posėdis, kuriame kalbėta apie Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai pateiktą paraišką dėl mokyklos statybos. Suburtas mokyklos steigimo organizacinis komitetas, kurį sudaro LLB valdyba (Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Petras Maksimavičius, Aidis Staskevičius, Alicija Kraužlytė, Rita Vainaitė, Alius Kliučinskas, Justas Bliūdžius), kultūros darbuotojas Arnoldas Vaznelis, darželinukų tėvų atstovai Lidija Litvinska, Gražina Kliučinskienė, Daiva Krakauskaitė,

Tomas Mockūnas bei Vysk. A. Baranausko fondo tarybos pirmininkė Jolanta Jonušonytė. Darželinukų tėvų, komiteto atstovų ir fondo narių susitikimas įvyko kovo 5 d. Suvalkų darželyje. Nuspręsta dėti visas pastangas, kad rugsėjo mėnesį pavyktų įregistruoti mokyklą, kuri savo darbą pradėtų 2023/24 mokslo metais. Nutarta ieškoti laikinų patalpų, kuriose išikurtų pirma klasė (7 mokiniai), ir tęsti darbus sprendžiant sklypo įsigijimo ir pastato statybos klausimus. Labai svarbus ne tik tėvų didelis angažuotumas, bet ir Suvalkų miesto bei apylinkių lietuvių balsas. Renkame parašus tų, kurie palaiko šią idėją. Visus Suvalkų krašto žmones, kurie neabejingi šiuo klausimu, raginame pasirašyti. Sąrašus galite rasti Suvalkų lietuvių vaikų darželyje, „Vienybės“ klube, galite kreiptis tiesiogiai į darželio mokytojas, tėvus, komiteto narius. Kuo didesnis bus visų palaikymas – tuo ir mūsų balsas bus labiau girdimas.

Suvalkų lietuvių vaikų darželis skelbia ugdytinių priėmimą 2022/23 mokslo metams. Laukiame vaikučių nuo 3, išimtiniais atvejais nuo 2,5 metų. Norintys užrašyti vaiką į darželį privalo užpildyti priėmimo prašymą, kurį galima atsisiųsti įstaigoje (Bł. s. Kanizji Mackiewicz g. 2) arba persiųsti el. paštu (darzelis.suvalkai@gmail.com) prieš tai susitarus tel. 783040604. Užrašinėjama iki 2022 m. balandžio 30 d. Darželis siūlo ugdymą lietuvių kalba, naujas, jaukias, puikiai įrengtas patalpas ir modernias ugdymo priemones, aibę įvairių papildomų užsiėmimų (anglų ir rusų kalbos, korekciniai užsiėmimai, pedagoginė ir logopedinė pagalba, meniniai užsiėmimai). Darželis veikia nuo 7 iki 17 val. Mūsų veiklą galite stebėti feisbuke – Suvalkų lietuvių vaikų darželis. Prisijunkite prie mūsų – kartu auginkime lietuvių bendruomenę Suvalkuose.

Seimo narė Dalia Asanavičiūtė Punske

Kovo 13 d. LR Seimo narė Dalia Asanavičiūtė ir LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis susitiko su Lenkijos lietuvių švietimo ir kultūros įstaigų, savivaldybių bei lietuviškų organizacijų vadovais ir atstovais. Susitikimo metu aptartos aktualios vietos lietuvių švietimo problemos. Daug dėmesio skirta Suvalkų lietuviškos mokyklos steigimo klausimui. Pabrėžta, jog būtina dėti visas pastangas, kad mokykla būtų įsteigta iki šių metų rugsėjo. Padėkota Seimo narei už priimtą LR Seimo ir PLB komisijos rezoliuciją, remiančią mokyklos kūrimo iniciatyvą ir raginančią LR vyriausybę dėti visas pastangas, kad Suvalkuose kuo greičiau būtų įsteigta lietuviška švietimo įstaiga.

Lietuvių bendruomenės atstovai siūlė sugrįžti prie idėjos parengti

Alicijos Krakauskienės nuotr.

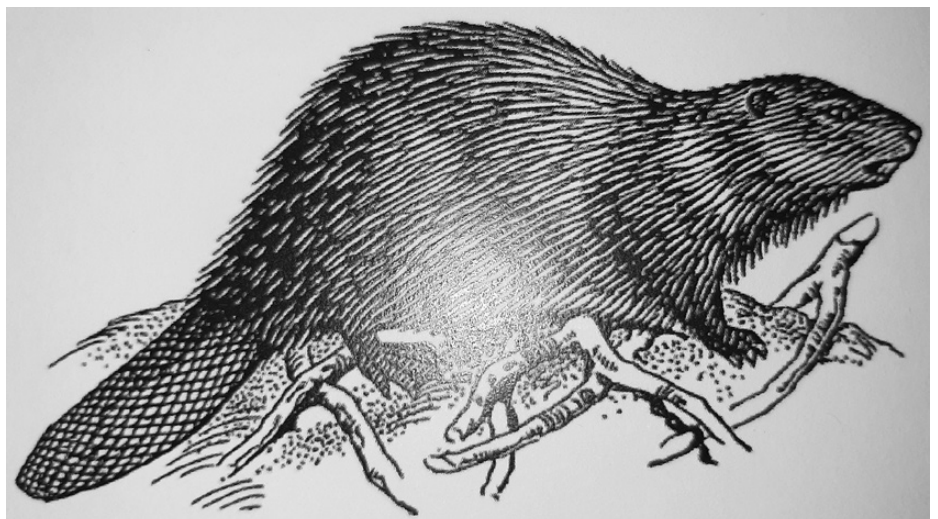
etninių žemių lietuvių strategiją ir nebijoti sąvokos „Lietuvos etninės žemės“, kadangi Lenkijoje tokia sąvoka vartojama. Seimo narė informavo apie vykstančius darbus ruošiant globalios Lietuvos strategiją, kurioje galėtų atsirasti vietos ir

etninėse žemėse gyvenančių lietuvių klausimams, tuo pačiu ragino Lenkijos lietuvių bendruomenės atstovus įsijungti į diskusiją dėl strategijos turinio. Pastarasis susitikimas vyko šių metų kovo 25 d. nuotoliniu būdu.

Piešinių konkurse „Bebras“

„AUŠROS“ INF.

Dėkojame aktyviai dalyvavusiems Glemboki Brud (Głęboki Bród) urėdijos paskelbtame piešinių konkurse „Bebras“. Iš 120-ies atsiųstų dalyvių piešinių komisija išrinko ir įvertino kaip šauniaušiai atliktus net penkių Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokleivių darbus. Savo amžiaus grupėse nugalėtojais tapo: Dainius Grigutis, Lena Leončikaitė, Povilas Zdanys, Brigita Kalkauskaitė, Natalija Lajytė. Nuoširdžiai sveikiname laureatus!

Maskvėniškos diplomatijos ir karybos paradoksai

DARIUS VILIMAS

Prasidėjęs Rusijos karas su Ukraina sukėlė karštas mūsų politikų ir žurnalistų diskusijas. Didžiausi Rusijos oponentai prapliupo pranašiskomis tiradomis, maždaug – „o ką mes sakėme“, kiti bando rasti skirtumų tarp Rusijos vadovybės ir rusų tautos, tretį kaltina ir tautą, ir jos valdžią. Bet ką mes pamatytume, jei pažvelgtume į šios valstybės istoriją? Kad pasakytum „rusai (tikrai) puls“, tikrai nereikia būti kandžiu ir mums visiems gerai pažįstamu profesoriumi. Tai gali patvirtinti kiekvienas, kuris nors kiek pažįsta Lietuvos istoriją...

Tikrosios senosios Rusijos, neturinčios nieko bendro su dabartine Rusija, istorija prasidėjo nuo Kijevo Rusios sukūrimo IX a. viduryje. Istorikai ją sieja su karingųjų variagų (skandinavų vikingų) kilmės Rjurikaičių dinastija, įkūrusia valstybę vadinamajame kelyje iš variagų į graikus, t. y. iš šiaurės Europos į tuometę Bizantiją. Apie tai galima būtų kalbėti ilgai ir atskirai, bet užtenka paminėti, kad valdančioji dinastija greitai ištirpo tarp vietinių slavų ir po kelių dešimtmečių priėmė krikštą pagal graikiškąjį (bizantiškąjį) pavyzdį. Kijevo Rusia apėmė didelę teritoriją – maždaug nuo dabartinės Suomijos įlankos iki pietinių Ukrainos stepių. Kaip ir daugelis to meto valstybių, nuo XII a. ji išgyveno susiskaldymo laikotarpį, kas nulėmė ir gana lengvą jos nukariavimą kito amžiaus pradžioje. Tai padarė iš Azijos gelmių atžygiavusi mongolų armija.

Nors šiandienos rusai ir mėgsta girtis, neva jų niekada niekas nėra užkariavęs, tenka priminti, kad XIII a.

ketvirtajame dešimtmetyje regioną nusiaubus mongolams, senosios Kijevo Rusios teritorijos ilgam pateko į jų priklausomybę. Net suirus Čingischano sukurtai didžiajai mongolų valstybei, jos iki pat 1480 m. mokėjo duokles daug arčiau buvusios Aukso Ordos valdovams. Ir net kai subyrėjo ir ši valstybė, o daugumą jos likučių XVI a. viduryje užkariavo tuometės Maskvos valdovai, su viena jos atplaiša, Krymo chanatu, maskvėnus siejo vasališki santykiai iki pat XVIII a. pradžios. Kodėl taip nutiko? Viskas paprasta – nuo 1475 m. Krymas pateko į Turkijos priklausomybę. O turkų galybė ėmė blėsti tik po pralaimėjimo prie Vienos 1683 m.

Žinoma, XIII a. mongolų karinei galybei buvo sunku atsispirti ne tik Kijevo Rusiai. Karingi klajokliai buvo nenugalimi didžiulėse Eurazijos platybėse nuo Korėjos iki Lenkijos. Visiškai nedaug trūko, kad po jų kojomis kristų ir Vakarų Europa. Bet Rytų Europai nepasisėkė dar ir dėl to, kad dalis užkariautojų apsistojo dabartinės pietų Rusijos stepėse, iš kur pastoviai grasino savo kaimynams. Kijevo Rusios centras po Batyjaus antpuolio 1237–1240 m. ištuštėjo. Dalis jų gyventojų pasitraukė į šiaurę, dalis į vakarus. Ši teritorija nuo XIV a. palengva pateko į kaimyninių valstybių, Vengrijos, Lenkijos, o svarbiausia – į kylančios Lietuvos, įtaką. Dar Mindaugo laikais lietuviai ėmė prijunginėti nedideles kunigaikštystes dabartinės Baltarusijos teritorijoje, o jau Gedimino ir Algirdo laikais, XIV a., jų įtaka išsiplėtė ir į dabartinę Ukrainą bei vakarinę Rusiją. Ir jei lietuvių valdžioje esantys regionai,

tada vadinti Rusia ar net Lietuvos Rusia, palengva atsikratė priklausomybės nuo vadinamųjų mongolų-totorių (nors ir kentėdavo nuo jų antpuolių), šiaurinėje senosios Kijevo Rusios dalyje likusios teritorijos iki pat XV a. pabaigos ne tik mokėdavo duoklę mongolų chanams, bet ir siūsdavo jiems savo sūnus ir dukras kaip įkaitus. Suprantama, koks likimas jų laukdavo, jei įkaitų gimtinėse kildavo koks sukilimas ar sąmyšis...

Kaip tik tame regione ir buvo nedidelė Maskvos kunigaikštystė, kuriai nuo XIV a. vidurio pavyko sustiprinti autoritetą tarp savo kaimynių (Tverės, Riazanės, Vladimiro ir kt.). Prasidėjo vadinamasis „rusiškųjų žemių surinkimas apie Maskvą“. Pradžioje tai tebuvo lankstymasis prieš totorius šeiminkus, siekiant gauti leidimą rinkti duoklę ir iš silpnesnių kaimynių, taip tampant savotišku vyresniuju vasalu. Susilpnėjęs totorių valstybėms, užkariauti ir buvusieji šeiminkai – Kazanės ir Astrachanės chanatai. Reiktų pabrėžti, kad maskvėnai sumaniai naudojosi ir mesianistine Maskvos – „trečiosios Romos“ – idėja, sugalvota po to, kai turkai 1453 m. užėmė Konstantinopolį ir likvidavo daugiau nei tūkstantmetį gyvavusią Rytų Romos – Bizantijos imperiją. Kadangi žlugo stačiatikiškoji Bizantija, Maskvos kunigaikščiai apsiskelbė esantys trečiąja Roma – vienintele stačiatikybės gynėja. Taip pateisinta ne tik visų senosios Kijevo Rusios teritorijų atkariavimo būtinybė, bet ir kišimasis (jau XIX a.) į Balkanų tautų reikalus.

Su kylančia Maskva pirmiausiai susidūrė Lietuvos Didžioji

Kunigaikštystė. Karai su Maskva (su pertraukomis) tęsėsi beveik tris amžius (1368–1667) ir baigėsi lietuvių, o po to jau ir lenkų pralaimėjimu. Per pirmuosius Algirdo žygius lietuviai dar „pabelsdavo į Kremliaus vartus kalaviju“, bet XV a. pabaigoje maskvėnai perėmė iniciatyvą. Dinastine unija susietos Lietuvos ir Lenkijos valdovai, rezidavę tolimoje Krokovoje, menkai domėjosi rytiniais valstybės pakraščiais ir leido be didesnių pastangų maskvėnams „susirinkti“ ne tik savo mažesnius tikėjimo brolius, bet ir atsikariauti didelę LDK dalį (maždaug trečdalį) su Smolensku. Tik Livonijos karas (1558–1583) atvėrė Lenkijos ir LDK elito akis, bet tąsyk maskvėnus, besiveržiančius Baltijos uostų link, pavyko atmušti ne tik dėl karinio Stepono Batoro genijaus, bet ir padėjus kitoms valstybėms (visų pirma Švedijai). Atskiras atvejis yra karai su maskvėnais XVII a. pradžioje, kai Abiejų Tautų Respublikos valdovo sūnus vos netapo Maskvos caru bei lietuvių ir lenkų kariuomenei pavyko ne tik atsiimti Smolenską, bet ir įžengti (maskvėnai patys juos įsileido) į Maskvą. Bet jau po kelių dešimtmečių maskvėnai atsirevanšavo: pasinaudoję stačiatikių kazonų sukilimu Ukrainoje ir pasiskelbė

eilė – prasidėjo Abiejų Tautų Respublikos padalijimų epocha. Kuo tai mums baigėsi, visi žinome!

Maskva, paveldėjusi bizantiškuosius ir totoriškuosius valstybės organizacijos bruožus, sukūrė gana brutalią, bet veiksmingą, kaimynams ypač pragaištingą mišinį. Valstybė, XIV a. pradžioje apėmusi tik Maskvą ir artimiausias jos apylinkes, jau XVIII a. pabaigoje tapo visų kaimynių siaubu, savotišku Europos žandarų. Žvelgiant iš plačios istorinės perspektyvos, Rusija per savo istoriją kariavo (arba buvo įsiveržusi) į visų kaimynių teritoriją. Tai nėra kokios rusofobijos kurstymas, o tik fakto konstatavimas. Daugelis tų valstybių liko tik istorijos puslapiuose, nes pateko į Rusijos sudėtį. Kitos gerokai apkarpytos, pradedant Suomija vakaruose ir baigiant Kinija rytuose. Todėl dar komiškiu, bet šiandien šurpoka skamba pastovūs Rusijos vadovų verkšlenimai apie išorės priešus. Didžiausia savo plotu planetos valstybė nuolat skundžiasi priešų grėsme...

Lietuviams pirmiesiems teko savo kailiu patirti suktas maskvėniškąsias diplomatinės manipuliacijas. Per jau minėtus tris karinės konfrontacijos amžius su Maskva nekariauta tik Vytauto (jis savo dukrą Sofiją ištekino

stačiatikiybės gynėjais, jie ne tik atkariavo XVII a. pradžioje prarastas teritorijas, bet ir užėmė pusę Ukrainos su Kijevu. 1686–1772 m. tarp Abiejų Tautų Respublikos ir Maskvos nebuvo jokių karų ar teritorinių ginčų, kol carai sėkmingai triuškinavo savo priešininkus – šiaurėje Švediją, pietuose – Krymo chanatą. O vėliau atėjo ir „draugų“

už maskvėnų didžiojo kunigaikščio) ir Kazimiero Jogailaičio (Maskva dar nesijautė pajėgi atviram karui) laikais. Bet jau nuo XV a. pabaigos Maskvos valdovai ėmė reikšti pretenzijas į visas Rusijos žemes. Ivanas IV Rūstusis per savo karūnaciją 1547 m. pasiskelbė caru (ciesoriumi), o tai atvira užuomina į imperatorystę, ir ne tik Bizantijos, bet ir Romos. Na, o Maskvos carų apetitą vainikavo Petro I 1721 m. paskelbta Rusijos imperija. Įdomu tai, kad tik laimėję karą (1700–1721) su Švedija maskvėnai oficialiai pareikalavo juos vadinti rusais, nes iki tol ir švedai, ir lenkai su lietuviais juos pašiepiančiai vadino maskoliais (maskvėnais). Visiškai taip, kaip šiandien juos vadina ukrainiečiai!

Lietuvių ir maskvėnų santykių istorija pilna klasikinės klastos pavyzdžių. Istorikai atkreipė dėmesį į įvairiausias maskvėnų apgaulės. Štai 1526 m. Žygimantas Senasis piktinosi, kad jų valdovas (bučiavęs kryžių tarpvalstybinės sutarties pasirašymo metu) taip įžūliai meluoja. Suprantama, kad to meto diplomacija nestokojo manipuliacijų, bet melas prisidengiant kryžiaus bučiavimu buvo tikrai per didelis akibrokštas. Įsimintas ir Maskvos pralaimėto Livonijos karo pabaigos epizodas, kai karinę katastrofą patyręs Ivanas IV Rūstusis pasikvietė derybų tarpininku jėzuitą italą Antonijų Poseviną ir net pažadėjo jam priimti katalikybę (tai būtų buvęs neregėtas įvykis). Tačiau vos tik buvo pasirašyta carui naudinga paliaubų sutartis su Steponu Batoru, naivusis pasiuntinys tapo nereikalingas ir caras viešai jį išjuokė religiniame dispute. Jums tai nieko neprimena iš šiandienos?

Apie maskvėnų kariavimą skaičiumi, užverčiant priešą savų karių lavonais, rašyta labai daug. Žmonių maskvėnai niekada negailėjo. Visi cituoja vieną Petro I karvedį, guodusį susikrimtusį carą, pralaimėjusį kovą su švedais prie Narvos 1700 m., kad „bobos dar naujų (karių) prigimdys“. Bet ukrainiečiai

jau pranešė, kad rusai net nesusirenka savo žuvusiųjų. Nelabai jiems įdomūs ir savi belaisviai. XX a. karus tiriantys istorikai kraupsta, prisiminę J. Stalino požiūrį į saviškius. Niekas iš tikrųjų nežino, kurgi dingę sovietiniai belaisviai, kuriuos suomiai jiems atidavė po Žiemos karo 1940 m. pavasarį. Kare su hitlerine Vokietija J. Stalinas vadino savo belaisvius išdavikais ir jais nesirūpino. O kai po mums pergalingo Oršos mūšio (1514 m.) į nelaisvę pateko daugybė kilmingų maskvėnų, lietuviai, pasirašydami eilines paliaubas, rūpinosi savo belaisvių išlaisvinimu, Vasilijus III pareiškė, kad jau kelerius metus lietuvių nelaisvėje esantys jo tautiečiai jam nerūpi, nes jie yra jam mirę...

Atrodo, kancleris O. Bismarkas yra pasakęs, kad visos sutartys su Rusija tevertos tiek, kiek kainuoja popierius, ant kurio jos surašytos. Tai tinka ir Ukrainos atveju – 1994 m. mainais už tai, kad Ukraina atsisakys po SSRS griūties likusio atominio ginklo, Rusija kartu su JAV ir Didžiąja Britanija garantavo Ukrainos teritorinį vientisumą (vadinamasis Budapešto memorandumas)... Liūdna analogija su gilesne praeitimi – Maskva su LDK „amžinąją taiką“ pasirašė 1449 m., o su Abiejų Tautų Respublika – 1686 m. Kaip matome, jokios sutartys, „amžinosios taikos“ ar garantijos Rusijai neturi jokios reikšmės!

Šiandienos Rusija ne tik serga sovietinės didybės (kokie mes tada buvome svarbūs!) ilgesiu. Daugelis jos diplomatinės elgsenos modelių paveldėti iš Maskvėnijos ir net totorių laikų. Tai ir klasta, ir žodžio nesilaikymas, nesiskaitymas su savo ir kaimynių žmonių gyvybėmis, ir sunkiai paaiškinamas noras primesti savo ekspansiją ir pasaulio matymą grubia karine jėga. Tai sukeltų vien neslepiamą pasišlykštėjimą ar panieką, jei tas „išvaduotojas“ nemojuotų branduoliniu vėzdu... Labai gaila, kad tokia ilgametė revanšistinė propaganda išplėvė ir daugelio šios valstybės piliečių smegenis.

Remkime Ukrainą

Seinuose norintys paremti kovojančią Ukrainą gali atnešti daiktus į **apskrities patalpas** Pilsudskio g. 34 **nuo 7.30 iki 15.30 val.**

REIKALINGI:

Drabužiai ir apdangalai:

- paprastos ir terminės antklodės
- miegmaišiai
- patiesalai po miegamaisiais čiužiniais, pagaminti iš vandeniui atsparios aliuminio folijos
- čiužiniai
- nauji drabužiai
- lietpalčiai

Higienos reikmenys:

- muilas, maudymosi želė ar skystis
- dezodorantai
- dantų pasta
- dantų šepetėliai
- šukos
- moteriški, vyriški, vaikiški apatiniai drabužiai
- moteriški įklotai
- sauskelnės vaikams
- sauskelnės suaugusiems
- tualetinis popierius, popieriniai rankšluostėliai
- šiukšlių maišai
- dezinfekcinis skystis/alkoholis dezinfekavimui
- veido kaukės

Maistas:

- vanduo
- greitai paruošiamas maistas (instant)
- batonėliai (saldainiai)
- riešutai, džiovinti vaisiai
- konservai
- makaronai, greitai paruošiami javų dribsniai
- vienkartiniai arba daugkartinio naudojimo įrankiai: gilios lėkštės, šaukštai, šakutės, peiliai, stiklinės (silikoninės arba plastikinės)

Kiti:

- degtukai
- baterijos
- žibintuvėliai
- žvakės
- pirmosios pagalbos vaistinėlės
- vitaminai, vaistai nuo skausmo ir karščiavimo, kosulio ir peršalimo

Pirmas žingsnis nėra sunkiausias. Sunkiausia pasiryžti jį žengti

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Prieš Jus, skaitytojai, pokalbis su ilgamete „Aušros“ leidyklos darbuotoja Božena Bobiniene. Interviu rasite tai, su kuo tikriausiai dauguma esate susidūrę – kaip susitvarkyti su susidvejinusiomis mintimis, kai, rodos, viena smegenų pusė sako „eik“, o kita „palauk“? Pokalbiui su Božena ruošiausi įsitikinusi, kad šiemet ji dalyvavo dviejuose pėsčiųjų žygiuose. Kadangi tai jai nauja gyvenimo patirtis, nusprendžiau pabandyti įlįsti į jos išpūdžius, bet po ankstyvo *labas rytas* vasario 15 d. Božena mane pataisė, kad šiemet ji spėjo dalyvauti keturiuose pėsčiųjų žygiuose. Naujų metų pradžia, o moteris jau turi neblogą patirtį! Asmeniškai norėčiau paragauti kelionių pėsčiomis, bet vis bijau ir ne iki galo savimi pasitikiu. Kur ieškoti drąsos? Božena linkčiojo, pritardama mano mintims, kad ir jai trūko drąsos žengti pirmą žingsnį. Tad kodėl mums taip sunku pralaužti pirmuosius ledus? Kaip nebijoti naujų dalykų? Kuo išskirtinės kelionės pėsčiomis? Apie tai ir dar daugiau pasakoja Božena.

Božena Bobiniene: Pirmasis mano žygis su mūsų krašto žygeiviais, kuriems vadovauja Antanas Baudys, vyko aplink Bokšių ežerą (~20 km); antrasis suorganizuotas Krasnapolio apylinkėse (~21 km); trečiasis – „Protėvių valdovų ir partizanų kovų takais“ Marijampolėje (22 km – trumpesnis maršrutas, 36 km – ilgesnis maršrutas); ketvirtasis – Seinijoje (18 km).

A. Baudžio vadovaujama žygių komanda turi susikūrusi paskyrą

Žygio „Protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais“ akimirka. Daukšiai. Iš kairės: Zita Galinskienė, Alicija Birgelytė, vienas iš žygio organizatorių, Božena Bobiniene, Irena Marcinkevičienė, Nijolė Vyšniauskienė

programėlėje „WhatsApp“ ir ten randame informaciją, kur ir kada planuojamas koks nors žygis. Ten susitariame dėl susitikimo vietos ir valandos. Kas gali, tas eina.

Jurgita Stankauskaitė: Suprantu, dalyvavimas grupėje nėra niekuo įpareigojantis. Kada gali ar nori, tada ir aunesi žygeivio batus.

B. B.: Žygiai organizuojami beveik kiekvieną sekmadienį, tad ne darbo dieną. Žygis prasideda 10 val. ryto.

J. S.: Tai galima ir išsimiegoti, ir

dar rytinėse pamaldose dalyvauti. Ar žygio maršrutas būna kruopščiai apgalvotas ir paties vadovo jau numintas, ar daugiau viskas išbandoma?

B. B.: Tikriausiai kažkiek jau būna iširtas, bet juk šiais laikais turime telefonuose GPS globalias sistemas ar galime internete sekti žemėlapi, tai, manau, problemų nėra. Jeigu žinome, iš kurio taško išeiname ir kurį tašką turime pasiekti, bėdos nėra.

J. S.: Tu šiandien žygeivių grupėje esi „šviežiausia“ narė.

B. B.: Taip, bet man jie nėra svetimi. Prieš kelerius metus pati esu rašiusi straipsnį apie punskiečių dalyvavimą žygyje „Protėvių valdovų ir partizanų kovų takais“. Jau tada susidomėjau žygiais. Ne paslaptis, kad mano šeima mėgsta keliones pėsčiomis ar dviračiais. Vis pagalvodavau, kad neblogai būtų pėsčiomis pakeliauti „po savo kampus“. Tik drąsos vis pritrūkdavo. Atrodydavo – „Vaje, 20 kilometrų! Kurgi aš ten juos pereisiu.“ Mane vis pakalbinau Irena Marcinkevičienė – patirties turinti žygeivė. Pasidomėdavau, paklausinėdavau, kokio specialaus pasiruošimo reikėtų, kaip viskas atrodo „iš vidaus“ ir pan. Pagrindas – geri batai ir koks nors užkandis, nes vis tiek organizmas gali reikalauti energijos. Juk nežinai, ar nepasidarys silpna.

J. S.: Kaip sakoma, dėl visa ko. Geriau turėt, nei neturėt.

B. B.: Ir atsigert ko nors, nes skysčių tai reikia.

Irena man žinutėmis pranešdavo apie artėjančius žygius, o aš vis atsisakydavau. Tai batų neturėjau, tai vėl dėl ko nors negalėjau... Kartą nusprendžiau įsigyti batus. Neieškojau kokių specialių ir ypatingų,

tiesiog avalynės, tinkamos žygiams. Ne iš karto leidausi į grupinį žygį. Pagalvojau, kad man pačiai reikia save išsitiirti. Taigi nežinojau, ar aš tinkama tokiam iššūkiui, ar kam nors gėdos nepridarysiu alpdamą pusiaukelėje. Pasirinkau maršrutą per mūsų krašto kelis kaimelius, kad įsitikinčiau savo kūno galimybėmis. Nuėjau 14 kilometrų, parėjau namo ir... viskas buvo gerai. Nei skausmo, nei nieko. Pagalvojau, kad dabar galiu dalyvauti kitame pėsčiųjų žygyje su punskiečiais.

J. S.: Visgi nesi iš tų, kurie sėdi namuose ir nedraugauja su sportu. Tau fizinis aktyvumas dar prieš pirmuosius žygius nebuvo svetimas. Socialiniuose portaluose kasmet pasidalini visokiausiomis kelionėmis dviračiu.

B. B.: Dviračiu yra kitaip. Greitai ir daug paprasčiau nuvažiuoji kilometrų. Be to, nuo kalniuko gali pasileisti, nenaudodamas jėgų, o pėsčiomis vis tiek reikia kojomis minti ir bandyti nuo grupės neatsilikti. O mūsiškiai, sakyčiau, smagiai eina.

J. S.: Kada buvo priimtas tas lemtingas sprendimas išbandyti žygiavimo malonumą? Juk pati

sakei, kad kiekvieną kartą surasdavai būdą, kaip nedalyvauti. Ar čia gal buvęs daugiau žmogiškas stabdis galvoje, kuris nedavė žengti pirmo žingsnio?

B. B.: Turbūt taip. Ateina laikas, kai ne tik norima sau įrodyti, kad aš galiu, bet nusprendžiama iškelti sau iššūkį: Ar aš sugebėsiu? Ar man pavyks? Tai daugiau savęs išbandymas.

J. S.: Ar tai nėra įprastas žmogaus galvojimas, kad sunku ką nors gyvenime pakeisti, ką naujo išbandyti? Vyresniems sunkiau išeiti iš komforto zonos, nors, kaip matome, A. Baudžio suburtuje žygeivių komandoje dauguma vidutinio amžiaus asmenų.

B. B.: A. Baudys yra vyriausias, bet jo per žygį nepasivysi. Smagiai žygiuoja.

Sakyčiau, svarbiausia netingėti. Visada galima pasirinkti trumpesnę maršrutą. Mes irgi visuomet pasiskirstome, kas eis ilgesnę, o kas trumpesnę trasą. Naudinga išeiti iš namų ir bent šiek tiek pakrutėti. Kartą pabandęs, pats pamatai, kad esi stiprus ir gali pailginti žygio trasą.

J. S.: Ar ne tiesa, kad šiek tiek fiziškai pavargęs kūnas suteikia protui komfortą?

B. B.: Taip, žinoma. Man irgi pradžioje atrodė, kad jeigu pereisiu kažkiek kilometrų, tai skaudės kūną, neatsikelsiu iš lovos ir pan., bet nieko tokio nepatyrė. Viskas gerai, bet gal dėl to, kad kojos pripratusios minti dviratį. Kaulai ir raumenys neužsistovėja. Faktas, kad po žygio

Antano Baudžio nuotr.

galvoji apie dušą ir lovą. Galvoji, kad kitą dieną kojų nepavilksi, bet nėra taip blogai, kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo.

J. S.: Pirmas žvilgsnis nulemia nuotaikas, susijusias su vienu ar kitu žygiu. Buvai keturiuose žygiuose. Galėtum nurodyti, kuris buvo įsimintiniausias?

B. B.: Man atrodo, kad labiausiai patiko dalyvauti pėsčiųjų žygyje „Protėvių valdovų ir partizanų kovų takais“, kadangi jis buvo ekstremaliausias.

J. S.: Betgi Marijampolės aplinkės tai gana lygūs laukai...

B. B.: Taip, bet žygio dieną buvo gana nepalankios oro sąlygos. Visko būta: ir lietaus, ir sniego. Sulaukėme ir krušos. Reikėjo susiritusiems eiti prieš vėją. Nieko aplink nematėme, tik purvą su sniegu. Iš namų išeidama labiausiai bijojau, kad kojų neperšlapčiau, nes neturėjau drėgmei atsparių batų. Atsargai į kuprinę įsidėjau kelias poras kojinių, kad reikalui esant galėčiau pasikeisti. Tiesa, pasikeičiau, bet kadangi mano batai

permirko, įkišus į juos kojas kojines iš karto sudrėko...

J. S.: Nepavyko aplenksti balų?

B. B.: Žygio pradžioje bandėme kojas statyti kuo sausesnėje vietoje, bet paskui, praėję pirmus 10 kilometrų, ėjome prieš save, nelabai kreipdami dėmesį į tai, kas po kojomis. Žliugsi vanduo batuose, tai žliugsi.

J. S.: O nebūtų geriau į žygius leistis šiltuoju metų laiku?

B. B.: Būtent žiemą yra geriausia, nes galima eiti per laukus, ražienas, pabalius. Medžiai ir krūmai pliki, o laukuose nėra aukštų žolių ar augančių javų.

J. S.: Nei jūs derliui kenkiat, nei jums suvešėję augalai trukdo.

B. B.: Daugiausia žemė pašalus. Eiti pats malonumas. Žygiuojam per laukus, krantus, ražienas. Brūzgynus kirsti irgi ne problema. O šalta nėra. Judant šilta.

J. S.: Suprantu, kad žiemą keliauti pėsčiomis yra geriausia.

Reikia pamiršti apie šlepetes.

B. B.: Su šlepetėmis net vasarą nepatartina žygiuoti. Atmušti padus galima.

J. S.: Ar žygiuodami bendraujate?

B. B.: Tikrai taip. Bent 5 pirmus kilometrus daug kalbamės, bet kalbėjimas einant vargina, todėl tuoj šnektos retėja.

J. S.: Lieki su savo mintimis, stebi aplinką, mėgaujiesi gamta.

B. B.: Galvą pravėdini. O grįžęs namo džiaugiesi įveikęs kilometrus ir vėl ateina noras keliauti.

J. S.: Ne greitkeliais, o neištirta gamta.

B. B.: Nereikia greitkelio. Keliauji net ne keliukais, o laukais, ir suvoki, kiek visko dar nesi matęs. Pirmojo žygio metu susipažinau su augmenijos pilna Trakelių vadina vieta.

J. S.: Visgi keliolika ar keliasdešimt kilometrų pereiti nėra lengva. Sakoma, kad už kūno ištvermę atsako protas.

B. B.: Čia kaip su viskuo – žmogui ateina krizės momentas, bet jį perlipus atsiranda jėgų ir noro eiti pirmyn. Raginu kiekvieną išbandyti savo jėgas ir prisijungti prie žygeivių grupės. Šiai grupei esu labai dėkinga, kad mane priėmė. Patyriau kelionių pėsčiomis malonumą su tikrai pozityviai nusiteikusiais žmonėmis.

Prie Stabingio ežero Seinų krašte. Iš kairės: Božena Bobinienė, Jonas ir Elė Bobinai, Nijolė Vyšniauskienė, Alicija Birgelytė, Zita Galinskienė, Aldutė Vainienė, Irena Marcinkevičienė, Aldutė Šimčikaitė, Antanas Baudys

Autobuse

BIRUTĖ BURDINAITĖ-OŁÓW

Rita: O! Labas! Seniai matyta!

Onutė: Labas! Vos Tave pažinau. Tikrai seniai besimatėm...

Rita: Sėskis, paplepėsim. Tu į Suvalkus? *Ant kokios stotelės lipsi – šiaurėj ar važiuosi iki galo?*

Onutė: Ne, aš tik į Šipliškes.

Rita: A... Tai pasakok, kas gero, kaip gyveni?

Onutė: *Viskas tvarkoj.* Pasigirsiu – nusprendžiau *apsivesti, neužilgo* mano vestuvės...

Rita: O, čia tai bent naujiena! Sveikinu!

Onutė: Ačiū! Tik *ryšium su tuo* reikia sutvarkyt labai daug reikalų. O *problema tame*, kad laisvo laiko turiu labai mažai.

Rita: Neimk į galvą. Suspėsi.

Onutė: Taip susiklostė, kad darbovietėje begalė darbų ir dar tėtė išvykęs į sanatoriją, tai mamai turiu padėti.

Rita: Nesirūpink. Viską susitvarkysi. O kas Tavo išrinktasis?

Onutė: Studijų draugas iš Rokiškio.

Rita: Jis irgi studijavo anglų kalbą?

Onutė: Taip, anglų ir dar prancūzų. Jis puikiausiai kalba lietuviškai, o *taip pat* angliškai. Ir prancūziškai neblogai.

Rita: Tai kur gyvensite po vestuvių, jei ne paslaptis?

Onutė: Kauno priemiesty. Ten yra mano būsimo vyro dėdės namas *geram stovy.*

Rita: Tai *ant visados* išvyksi į tėvynę?

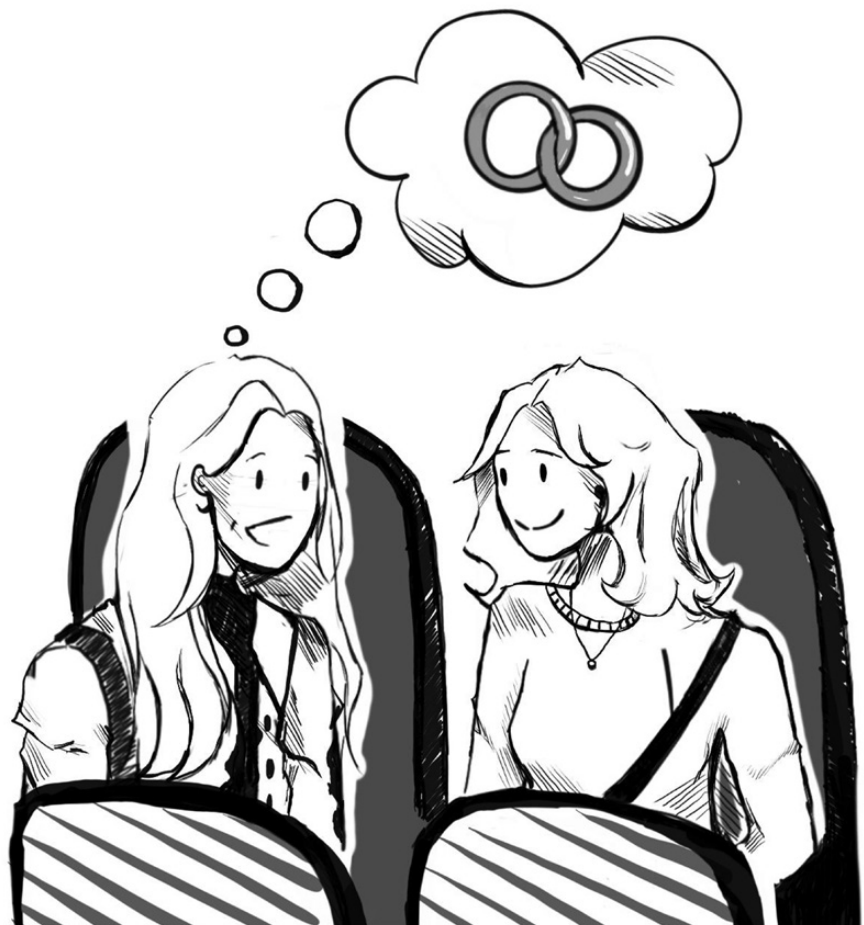
Onutė: Taip. Labai džiaugiuosi, nes svajojau gyventi Lietuvoje. Ir štai svajonė pildosi...

Ant nevertotinas vietai reikšti, kai žymimas ne paviršius, o nurodoma

kryptis į vidų arba buvimas viduje, pvz.: *Ant kokios stotelės (Kurioje stotelėje) lipsi? Pavėlavo ant autobuso (į autobusą). Ar eisi ant koncerto (į koncertą)? Ką tėvas kalbėjo ant susirinkimo (susirinkime)?*

Būviui, būsenai ar požymiui reikšti vartotini pasakymai **tvarka, viskas gerai, pvz.:** *Viskas tvarkoj (Tvarka; Viskas gerai), gali jau eiti. Neatėjai į mokyklą – ar viskas tvarkoj (viskas gerai)?*

Apsivesti nevertojamas reikšmėmis „imti žmoną, vesti, (iš)eiti už vyro,

(iš)tekėti, susituokti“. Taigi dialoge pateiktą žodžių junginį *nusprendžiau apsisūvesti* reikėtų taisyti – *nusprendžiau (iš)tekėti*.

Neužilgo – neteiktinas vertinys. Vietoj jo vartotina: **netrukus, tuojau, greitai, veikiai**, pvz.: *Neužilgo (netrukus, tuojau, greitai, veikiai) mano vestuvės... Jau šiek tiek atšilo, neužilgo (netrukus, tuojau, greitai, veikiai) pavasaris*.

Ryšium su yra kanceliarizmas, vartojamas priežasčiai nusakyti, pvz.: *Atleistas iš pareigų ryšium su perėjimu į kitą darbą*. Buitinėje kalboje jį atstoja prielinksnio **dėl** konstrukcija, pvz.: *Tik ryšium su tuo (dėl to) reikia sutvarkyt labai daug reikalų*.

Daikto būviui, būsenai ar požymiui reikšti vietininkas nevertotinas, pvz.: *Problema tame (ta), kad laisvo laiko turiu labai mažai*. Reikalas *tame (tas, toks; Atsitiko taip)*, kad nebėliko pinigų. *Įmonė nedirba, o dalykas tame (tas; toks), kad negauna žaliavų (Įmonė nedirba, mat, nes negauna žaliavų)*. Ten yra mano būsimo vyro dėdės namas *visai geram stovy (geros būklės)*. *Pirkiau butą gerame stovyje (geros būklės butą)*.

Samplaika o taip pat neteiktina vienuose sakinių dalims ir sakinių dėmenims pridurti. Vietoj jos vartojami: **taip pat, be to, ir**, pvz.: *Jis puikiausiai kalba lietuviškai, o taip pat (taip pat, be to, ir) angliškai*.

Ant nevertotinas laikui reikšti, pvz.: *Tai ant visados (visam laikui) išvyksi į tėvynę? Atidėjau tą darbą ant antradienio (antradieniui, iki antradienio)*. *Ant dienų (Šiomis dienomis; Greitai; Netrukus) Marytė turėtų grįžti iš Londono. Kiek kartų ant dienos (per dieną) sportuoji? Mergiotės iš pradžių pykosi, bet ant galo (galų gale, pagaliau) susitaikė*.

Juliukas

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

*Išsiilgsi manęs, tėvužėli žilgalvėli,
tu nueisi į lankelę,
kur pjo vėm žalią sienelę,
ten nerasi manęs.*

*Išsiilgsi manęs, motinėle sengalvėle,
tu nueisi į seklyčią,
kur audėm aštuonianiųčius,
ten nerasi manęs.*

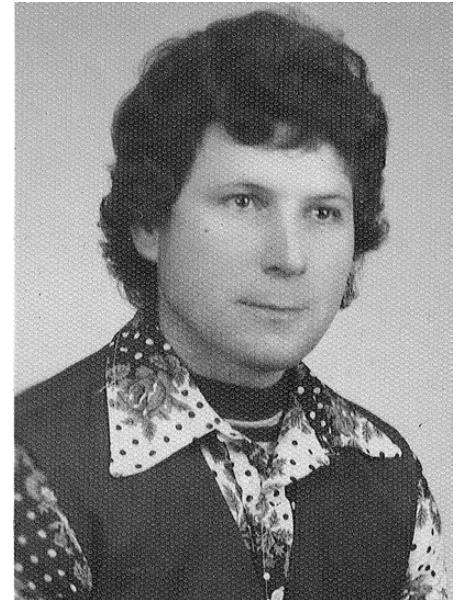
*Išsiilgsi manęs, seserėle lelijėle,
tu nueisi į darželį,
kur sėjom žalias rūteles,
ten nerasi manęs.*

*Išsiilgsi manęs, broliužėli sakalėli,
tu nueisi į jaunimą,
kur mudu šokom, uliavojom,
ten nerasi manęs...*

Taip rašęs Julius Pakuckas. Šis tauraus būdo, kuklus žmogelis, visų vadintas Juliuku, vasario mėnesį iškeliavo Anapilin...

Julius Pakuckas gimė gražiam gamtos kampelyje šalia Lietuvos, Taurusiškių kaime. Jis išvydo pasaulį 1935 m. vasario 2 d., per Grabnyčias, ir mirė šiomet tą pačią dieną – per Grabnyčias.

Gyveno ilgus metus tėviškėje su brolio šeima ir buvo tarytum Mykoliukas iš Vaižganto apysakos „Dėdės ir dėdienės“. Šiame kūrinyje parodytas panašaus kaip Juliukas sodžiaus žmogaus širdies švelnumas, būdo gerumas, taurumas, dvasingumas. Pas mus dažniau gerosios tetos, vadinamos tetukėmis gerietėmis, neištekėjusios likdavo brolio ar sesers namuose ir prižiūrėdavo jų vaikus, padėdavo ūkyje. Dėdė – tai tarpinis asmuo tarp šeimos nario ir samdinio. Dėdės dirbdavo savo brolių ūkiuose tik už išlaikymą. Toks buvo Vaižganto pavaizduotas Mykoliukas, toks ir Juliukas. Jiems likimas lėmė būti

Julius Pakuckas

tarsi kaimo pastumdėliais. Vis dėlto ir vienas, ir kitas jautėsi esą laimingi: ir šypsojosi, ir džiaugėsi kasdiena.

Mykoliukas pamažu virto dėde, kuris aria, akėja, dvare lažą velka, namie berną atstoja. Jis buvo tylus kaip žemė. Kai nedraugiškas pasaulis Mykoliukui apkarto, prisiminė savo draugą – smuiką. Juo grodamas užmiršdavo ir sunkų vargą, ir žmonių skriaudas, ir savo širdies liudesį. Jis griežė vis tą pačią melodiją, kurią galima išgauti, tik stipriai susiliejus su gamta. Šis darbų užguitas žmogus savo meilės dainą dainavo tik širdy. Panašius jausmus matome ir Juliuko dainelėse. Jis jų atnešė, kad būtų panaudotos vaidinimuose. Jose pastebimas glaudus ryšys su tėvuliu, motule, seserėle, juntamas tėviškės ilgesys. Juliukas mokėjo tas eilutes atmintinai. Kartą prisėdęs jas gražiai surašė, kad būtų panaudotos.

Kaip begalvotume, vis iškyla Vaižganto herojus, taip labai primenantis

Juliuką. Pasiaukojimas brolio šeimai nulėmė Mykoliuko apsisprendimą likti vienišiumi. Jis susitaiko su likimu tyliai ir ramiai, eina vienišas paskirtu keliu. Panašus buvęs ir Juliuko gyvenimas. Jis buvo apdovanotas nepaprastais gabumais. Gražiai siuvinėjo spalvotais siūlais. Šventadieniais ar į ekskursiją vykdamas, arba į koncertą eidamas, pasipuošdavo savo darbo baltiniais su spalvotomis rožėmis atlapuose ir rankogaliuose. Mokėjo džiaugtis kiekviena gyvenimo diena.

Iš prigimties jis buvo kitoks – labiau linkęs prie moteriškų rankdarbių: siuvimo, siuvinėjimo, mezgimo. Sodino daržoves, apkaupdavo, prižiūrėjo vaiskrūmius. Gražiam darželyje žydėjo pilnavidurės aguonos ir kitos gėlės. Jų sėklomis Juliukas dalijosi su bičiuliais. Kaime gyvendamas talkino broliui ūkyje. Vėliau Seinuose taip pat nenustygo vietoje, siuvinėjo... Kai artinosi šventės, vis norėjo būti naudingas kitam, artimui. Tikėjo Dievu, lankė pamaldas. Prieš Kalėdas pirkdavo saldumynų, persirengdavo Kalėdų Seneliu ir eidavo linksminti vaikų ir suaugusiųjų miesto mokyklose, įstaigose. Turėjo humoro jausmą, mokėdavo prajuo-

kinti, nudžiuginti kiekvieną. Lankė koncertus, vaidinimus. Labai norėdavo juose bent kartą pasirodyti, bet pritrūkdavo drąsos, nes jautėsi prastesnis už kitus. Savotiškai persirengęs eidavo gatvėmis – pasipuošęs sijonu, kailinėliais, bateliais... Labai Juliukui tiko ir barzda, ir storos kasos iš linų pluošto. Viską buvo pasidaręs pats. Kai jėgos apleido, atnešė tuos rūbus į „Lietuvių namus“, kad kiti galėtų pasinaudoti. Įsitikinome, kad ta apranga paprastutė, kuklutė, bet prisiminus Juliuką ji atrodė ypatinga, prašmatni. Su tais rūbais ir lininėmis kasomis jis jautėsi drąsus. Juliukas spindėjo vidiniu grožiu... Viskas tarsi aktoriumi scenoje jam tiko. Išliko atminty Juliukas kaip geros, taurios sielos, kuklutiškas žmogelis, visada mylėjęs, tikėjęs ir pasitikėjęs žmonėmis.

Juliaus pusbrolis Jonas Pakuckas pasakoja: „Gyvendamas kaimi, Juliukas buvo cikras darbštuolis: karves melžė, runkelius apkapliuodavo. Mėgo kiciem talkyc, nor čėsais visų mėnasį tekdavo javus kūlc talkose. Jis mylėjęs pas žmones ir namie darbuotis. Antano ir Marės (Valukoniūtės iš Lumbių) Pakuckų šeimynoj Julius buvo vyrausias, gimis 1935 metais. Augo su broliais Juozu, Antanu,

Jonu, Petru ir sesėm Aneli ir Eli. Pats vyrausias buvo Stasys, bet jis mirė dzviejų metų nuo išgąščo, kap išsigando šunio.

Julius virtuvės darbų ir ūkio išmoko iš tėvų. Žiemų mezgė kojines, pirščines, švedarus. Vasarų pats sodzino, sėjo daržus, daržoves, kapliavo. Daug visur sodzyta cukrinių runkelių, nes reikėjęs valdzai aduoc duoklį. Pas Pakuckus vis apie 1 ha sodzyta, kapliuota porasyk, o nuėmus vežta priduoc in Trakiškes, o paskui traukiniu nuvežta in cukraus fabrikų Lapų miestan. Tį per sezonų jam pavyko insidarbyc.

Mėgo pokštauc. Kožno giminaičo vestuvėse visus pralinksmydavo, statė vis vartus, puikiai šoko, vilkosi čigoni, vaidzino, būrė. Apsivelka sijonu, ilgas kasas užsideda.

Julio dziedulis Antanas in Taurusiškį atėję iš Rūdelės, ką palei Muravoto Cyulto kaimų, o jo žmona Ona Derencūtė iš Kupavo, šnekėjo lenkiškai ir gerai lietuviškai. Dziedulis Antanas Pakuckas pirkosi ūkį iš Taurusiškių dvaro su kaimynu Jatkaušku, abudu po 33 ha. Ba Rūdelėj palei Smalėnus labai menkos žemelės ir menkai kas augo. Tas kaimas senovėję vadzytas Pakuckų Rūdeli.

Macyc, pasiturincys buvo ir turėjo kasyklų, rūdos dzirbyklų. Paskui kaimelis prijungtas prie Rūdelės kaimo. Kap sūnūs suaugo, ūkį padalino pusiau, viena pusė atiteko Julio tėvu.

Šitas dziedulis Antanas Pakuckas ilgus metus tarnavo caro karuomenėj, dzyrbo, patarnavo gydytoju ir daug pasimokė. Sugrįžis savan kraštan, labai pagelbėdavo žmonėm, pasitarnavo gydzydamas žmones, ba sugebėdavo pagydzyc daug ligų, kap vocis pjaustė, nulaužtų kojų sugebėjo cinkamai sudėc ir sciprai prieg lantukei surišč, kad suaugtų ciesiai. Išrašinėję net receptus. Julio dziedulis gydė žmones žolukėm, o jo švogeris Lazdzijuose

Julius Pakuckas su šeima

Iš šeimos albumo

tepgi gydė, tai abudu konsultavosi, susiaidavo. Abiejų žmonos tai sesės Derencūtės. Vyrasni žmonės jį minėj ir savo vaikam, anūkam papasakojo apie šitų tokį gabų, paprastų, bet tais laikais labai raikalyngų mūs kaimo daktari. Pas jį su ligom važavo iš visos apylinkės.

Vidugirų mokykloj Julius 4 skyrus baigė da apsiavis medzokais, kap visi vaikai tadu buvom, o paskui buliapadzus avėmės, in pavasarį jau kap katris kanadijkes turėjom, tai ne tep šalta kojom. Nu, žinia, žiemos vis gilios, su daug sniego, inbrisc pusnin teko ne sykį. Nusmovis iškraci sniegų ir aviesi, ir aini mokyklon ir atgal per laukus, ba tep užpusto, tai-kėsi, kad nemacyc, kur kelias.

Julius nuo mažumės labai pamaldus, sekmadieniais, šventom dzienom su tėvais, broliais, sesėm in Punksų vežimu ar žiemų rogėm važau. Labai darbštus. 1958 metais tarnavo karuomenėj Varšuvoj, tį ėjo kukoriaus pareigas.

Šaimyna 1941 metais su kitais Pakuckais ir daugeliu kitų išsiruošė ir būty iškelci in Lietuvų, cik parubežo posti tep Juliuko brolukai insiverkė, ypač Antanukas, kad rusų kariškis pagailėjo ir sakė Julio tėvu: „Grįžkit namo, bus ir be jūs kam važuoc.“

Dzidelė Pakuckų šaimyna, nes Julio tėtės sesės tai Stasė Vaškevičienė, Albina Feiferienė, Anelė Pičuvienė, Elė Kalinavičienė liko Olštini, Marutė Sandzienė, Magdalena Šablauskienė, Uršulė mirė jauna nuomeriniu. O Julio dėdės tai: Juožas, staliorus, Lietuvoje likosi, prof. Česlovas Pakuckas Liublini išsimokslino, daktaro laipsnį pasiekė, turėjo geologo specialybį (jo sūnūs Alius ir Romas tepgi mokslus baigė). Antanas, Julio tėvas, liko namuose gaspadorum. Jauniausias Pranas turėjo agronomo specialybį, gerai dzyrbo.

Seniau kanapių daug sėjo dėl siūlo pavadzų, šlejų. Jas užaugusias rovė, kap pradzovina saulė, merkė durpinėn, per

tai visus karosus galas griebė, karosai galų gavo. Paskui padzovina, laužo ir mina, kap linus, katrų reikėj daug sėc ir sau, ir valdzai priduoc, tai po 1 ha sėta. Cukrinių runkelių tai po 1 ha sodzyta. Juos vežė arkliais in Trakiškį priduoc užaugusius. O linus da an gelažinių ratų vežė in Suvalkus palei traukinių stotį priduoc. Baisus kūgis sukrautų lino pluoštų, lino šaudų buvo, o sėmenis atsavuoju priduoc reikėj.

Pircis Paliūnuose pas Sinkevičius, tai vežėm in šitų pircį. Julius su tėvu tepgi ca vežė, dzovino, laužė, paskui verpė, audė maišus ir pavalkus arkliam.

Sanovėj šviesa iš žiebiamos balanos, o balanų priskaldo dziedulis iš pušies. Sakydavo: va kvajos slajai, ot, geros balanos bus. Pundus suriša virvuki, kabina an balkio ir dzovina žiemai. Vakarai ilgi, o darbų buvo. Stuboj langucai maži, grait tamsu, o balana gerai švietė, paskui lempa. Žibalo Krasnavo valsčuj už 1 ancį 1 litrį gavo, labai taupė. Kūrinimu durpes kasė an savo

samaninių balų pabalių, linus mynė, mirkė tose durpinėse, kanapes, kad atšoktų šaudas. Geros arkliam šlejos iš suverpto, suausto kanapių siūlo, drūtos. Ir botagų nusivydavo. Durpes šlipčėm vežė an krantuko ir nuo rėco formoj darė apvalias, dzovino saulėj. Pasiturincis ūkinykas Samulevičius jau naujesni techniku – iš Vokietijos buvo parsivežis doičių tokių mašinų, tai maišė, suminkė jau iškastų durpių tešlų, tai nereikėj arkliais minky. Sumaišo kap mėsmalėj ir išaina apvali, tai cik peiliu nukerta ir stumia. Graittas darbas buvo. Ir paskui an šlipčų pabera pelavinų nuog medzų pjovimo, tai nelipo. An krantuko tepgi an pabertų pelavinų dėj dzovyc. Mes duršlioku samaninių durpių išimam ir irgi an krantuko dzovinom, alia, sakyta, minkyta durpė daugiau karščo duoda ir net kalvėn gerai ciko.“

Āciū gerb. Jonui Pakuckui už pasakojimus.

Kovo 2-ąją į amžinybę iškeliauo
A. A. JURGIS JANUŠONIS
iš Žvikelių.

Nuoširdžiai dėkojame Smalėnų parapijos klebonui už lietuvišką maldą, prasmingą pamokslą ir velionio palydėjimą į amžinojo poilsio vietą. Tariame aciū Žvikelių ir Klevų kaimų giesmininkams už labai gražias giesmes ir sugiedotą rožančių. Dėkojame giminėms, kaimynams ir kitiems Žvikelių kaimo gyventojams, draugams ir visiems, dalyvavusiems šermenyse ir laidotuvėse, už bendrą maldą, gėles, aukas ir užuojautos žodžius.

Ypatingai dėkojame Vaicekauskų šeimai ir giminei už visokeriopą pagalbą ir paramą Jurgiui senatvėje.

Prašome maldos už velionio sielą.

Pečiulių, Markevičių ir Lipnickų šeimos

Dėl Mamos mirties užjaučiame Veroniką Ivoškienę.

Seinų mėgėjų teatro „Kultuvė“ dalyviai

Įmonė EMISKAR

Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame oro kondicionierius bei šilumos siurblius.

Parenkame reikiamą kondicionierių/šilumos siurblių bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

Širdingai dėkojame visiems, kurie paaukojo „Vilnelės“ klubui 1 % savo metinių pajamų mokesčio.

Šiais metais taip pat galima tai padaryti (Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Nie jesteś sam“, ul. Szkolna 26, 16-515 Puńsk; KRS 0000088827).

Jeigu nesate abejingi Draugijos ir „Vilnelės“ veiklai, paaukokite jai 1 %.

Nuoširdžiai ačiū visiems, kurie pagerins Draugijos finansinę padėtį.

KLAIDŲ ATITAIŠYMAS

„Aušros“ š. m. 5 nr. 11 p. išspausdintų nuotraukų autorius yra Marcin Pawlukiewicz.

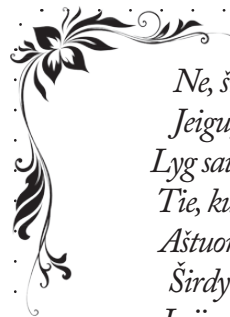
„Aušros“ š. m. 3 nr. 18–22 p. išspausdintas Eugenijos Pakutkienės straipsnis „Iš Jurgio Maksimavičiaus prisiminimų“. 21 p. esanti nuotrauka su užrašu „Jurgis, jo sesė Veronika ir mama Agota“. Ji netinka šiam straipsniui ir klaidingai užrašyta. Straipsnyje aprašyta Jurgio Maksimavičiaus šeima iš Rakelijos, o nuotraukoje – Dusnyčios gyventojai (iš kairės) Elžbieta Liaukevičienė, Anelė Skripkienė, Vincas Talandis, Jurgis Skripka (visi jau mirę).

Už klaidas atsiprašom.

PADĖKA

Norėčiau padėkoti Vasiliauskų, Moliušių, Makauskų šeimoms už netikėtą, bet labai, labai malonią staigmeną. **Širdingai ačiū.**

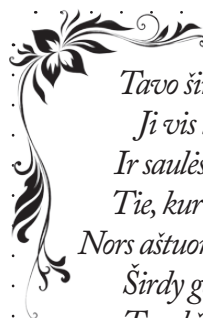
Birutė J.

*Ne, širdis nesensta ir nežyla,
Jeigu ji turtinga ir dosni.
Lyg saulės spinduliuos sušyla
Tie, kuriems gerumą dalini.
Aštuoni dešimtmečiai praėjo,
Širdy gerumo neužgniaužė.
Ir jis, išsaugotas tarp vėjų,
Visus dar šildo tarsi laužas.*

Balandžio 8 dieną **Grażina Krakauskienė** iš Valinčių kaimo švęs 80-ąjį gimtadienį. Šia proga mylimą mamą, močiutę, promočiutę nuoširdžiai sveikina ir kuo geresnio gyvenimo, neblogėjančios sveikatos, geros savijautos bei visad sulaukti tik gerų žinių linki

Vaikai, anūakai ir proanūakai

*Tavo širdis nesensta ir nežyla,
Ji vis turtinga ir dosni,
Ir saulės spinduliuos sušyla
Tie, kuriems gerumą dalini.
Nors aštuoni dešimtmečiai praėjo,
Širdy gerumo neužgniaužė.
Tegul ši šventė dovanoja
Tau vien džiaugsmą ir sveikatą.*

Su 80-uju gimtadieniu **Algimantą Petruškevičių** iš Burbiškių sveikina ir sveikatos linki

Žmona ir vaikai su šeimomis

Lietuvos žiniasklaida

2022 03 12–24

Kad vyraujanti tema Lietuvos, kaip ir, ko gero, viso pasaulio žiniasklaidoje – Rusijos karas prieš Ukrainą, šiandien savaime suprantamas dalykas. Dar vis nesibaijanti koronaviruso pandemija dabar atrodo menkavertis dalykas, palyginti su tuo, kas vyksta Ukrainoje.

Žiniasklaida nuolat praneša apie situaciją užpultoje šalyje. O vis daugiau ukrainiečių atvykstant į Lietuvą (kovo 24 d. duomenimis, jų dabar yra daugiau nei 30 tūkst., iš jų nepilnamiečių – per 13 tūkst.) kasdien žiniasklaidoje rodoma, rašoma ir kalbama apie brolių ukrainiečių priėmimą, apgyvendinimo sąlygas, galimybes mokytis, įsidarbinti. Ir kai kada, deja, ne visai gražų lietuvių elgesį.

Lietuvos žmonės nuo pirmųjų dienų prigludę į šalį atvykusius ukrainiečius, negalvodami apie atlygį. Ir nors savivaldybės paruošė ne vieną tūkstantį vietų mokyklose, kultūros namuose, nenaudojamuose darželiuose, vis dėlto karo pabėgėliai mėliau renkasi privatų sektorių.

Kaip portale lrytas.lt rašė Vytautas Bruveris, „Prezidentūra konstatavo, kad dabar šio proceso organizavimo ir išteklių naštos liūto dalis tenka visuomenei ir nevyriausybiniam sektoriui. Tai, kaip jie tvarkosi, verta tik pasigėrėjimo, džiugina ir žmonių vienybė bei entuziazmas siekiant padėti iš karo nasrų ištrūkusiems ukrainiečiams. Tačiau Prezidentūra perspėjo, kad šis pakilimas, taip pat ir finansiniai pajėgumai, per kelis mėnesius ims slūgti. Tai – natūralu“.

Vyriausybė, norėdama palengvinti ukrainiečius prigludusiems finansiskai, nutarė, kad po mėnesio būsto šeiminiui padedama išmokėti po 150 eurų už pirmą ukrainietį ir po 50 už kitus. Anot Socialinės apsaugos ir

darbo ministerijos (SADM) vadovės Monikos Navickienės, „parama yra padėka ir papildoma paskata piliečiams už savanorystę“.

Lietuviai – nelabai imigrantus mylinti tauta, ypač jei tai ne jų mentaliteto pabėgėliai, pavyzdžiui, iš Afrikos ar Artimųjų Rytų, Afganistano, tačiau į ukrainiečius, kaip ir į imigrantus iš Baltarusijos, žmonės žiūri daug pakankiau. Sirai ar afganai, jų nuomone, laukia malonės iš valstybės ištiesę ranką ir dažnai dar būna ja nepatenkinti, o ukrainiečiai nuo pirmųjų dienų pasiruošę nuomotis būstą pagal savo galimybes ir įsidarbinti, nepaisant to, kiek jiems Lietuvoje reikės gyventi.

Atvykusių ukrainiečių rankų labai laukia ir Lietuvos verslininkai. Juk jie ne vieną mėnesį su žiburiu ieškojo lietuvių į laisvas darbo vietas, buvo net žadančiųjų premijas vien už atėjimą į pokalbį pas darbdavį. Užimtumo tarnybos duomenimis, šiuo metu daugiau kaip 730 darbdavių pasiūlė darbą nuo karo pabėgusiems ukrainiečiams.

Ministrė M. Navickienė susitikime su žurnalistais sakė, kad Lietuvoje darbą yra gavę jau daugiau kaip 1,3 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos. Anot jos, ukrainiečiai yra norintys dirbti nepriklausomai nuo jų kvalifikacijos, bet neturi kalbinių įgūdžių ir prašo dirbti paprastą rūšiavimo, pakavimo ar salės darbuotojo darbą. SADM duomenimis, užregistruota per 4,7 tūkst. darbo vietų, kur galėtų dirbti kalbos nemokantys žmonės.

Kaip pranešė švietimo, mokslo ir sporto ministrė Jurgita Šiugždinienė, Lietuvoje jau registravosi per 700 mokytojų iš Ukrainos. Daugiausiai tai anglų ir ukrainiečių kalbų specialistai.

Tačiau šaukštas deguto gali visą statinę medaus pagadinti. Taip nutiko ir su nelaimėliais iš Ukrainos. Jiems

apsigyventi vietų kol kas netrūksta, nors pastebimai mažėja. Kaip minėta, nemažai ukrainiečių nori patys išsinuomoti būstą. Jie pasiruošę mokėti po kelis šimtus eurų. Bet kaip žurnalistams pasakoję nekilnojamojo turto (NT) nuomos tarpininkai, buvo ne vienas atvejis, kai buto nuomotojai, sužinoję, kad apsigyventi nori ukrainiečiai, nutraukia pokalbį, sako, kad būstas jau išnuomotas, arba iškart pakelia nuomos kainą.

Apie tai rašė ir portalas tv3.lt: „NT nuomotojai iškart „pastato ausis“, jei butą išsinuomoti ketina ne lietuviai, o galiausiai atsisako būstą net aprodyti.“

<...> Lietuvė Inga portalui tv3.lt atskleidė, kad asmeniškai susidūrė su nuomotojų nenoru apgyvendinti šeimą iš Ukrainos, kuriai ji bandė pagelbėti. Lietuvė guodėsi, kad teko labai nusivilti butų savininkų elgesiu.

Vienas NT brokeris portalui atskleidė, kad dažniausios nepalankumo ukrainiečiams priežastys – nepasitikėjimas dėl mokumo, politiniai įsitikinimai, pernelyg trumpas nuomos laikotarpis ir panašiai.“

Kito brokerio, kurį citavo lrt.lt, nuomone, „nuomotojų akimis ukrainiečiai tapatinami su tais, kurie dar vasarą į Lietuvą bandė patekti per Baltarusiją. Pabėgėlio statusas jiems sukuria nepatikimumo, nemokumo įvaizdį. Dėl to kai kurie pradeda vengti tokių nuomininkų, net nesidomėdami, kas tie žmonės. Jie įžvelgia kažkokį blogį. Kai kurie gal galvoja, kad į tą butą atsikels 3 šeimos su 15 vaikų ir dar nieko nemokės“.

Delfi.lt rašė, kaip Kauno autobusų stotyje ukrainiečiams buvo liepta susimokėti už naudojimąsi tualetu. Anot vieno skaitytojo, „tik įvažiavus į Kauną visur matėsi Ukrainos vėliavos. Netgi naujai nudažyta pastato

siena Nemuno pakrantėje su Ukrainos vėliava iš toli atrodė gražiai. Bet grožis greitai pasibaigė. Kauno autobusų stotis nauja, graži, tualetas mokamas – 50 euro centų.

<...> Už manęs buvo dvi šeimos su vaikais. Jie grynų pinigų neturėjo, kortelės skaitytuvas neveikė. Priėjo apsaugos darbuotojas, aš paprašiau, kad įleistų žmones, juk bėga iš karo, neturi grynų pinigų.

Šis sako, kad negalima, liepė susimokėti.

<...> Šiems žmonėms vėliavų ir daiktų mažiausiai reikia. Kam tos vėliavos, kam tos gražiai išdažytos sienos? Geriau už tą kainą žmonės į tualetą būtų įleisti.

Beje, nei Kauno, nei Vilniaus autobusų stotyse nebuvo nei vieno žmogaus, kuris esant reikalui galėtų padėti susiorientuoti iš karo bėgantiems žmonėms. Jeigu visgi yra „kažkur kažkas“, tai nebuvo nei vieno ženklų. Aš nemačiau net žinodamas vietą ir vietinę kalbą.

Manau, ukrainiečiams surasti būtų be šansų. Moralas toks: ukrainiečiai už dyką ir su kitų pagalba sugebėjo atkelti į Lietuvą, o mes net į WC nemokamai jų neįleidome. Bet vėliavos gražios“.

Kita vis dažnesnė tema Lietuvos žiniasklaidoje – kas bus su šalies ekonomika: kaip keisis kainos, kas bus su importu, eksportu, žaliavomis. Savo įžvalgomis dalijasi verslininkai, bankininkai, ekonomistai. Tiesa, visi pažymi, kad niekas nežino, kokia situacija pasaulyje bus po savaitės ar mėnesio, tuo labiau, kaip viskas atrodys po pusmečio. Kaip portalui lrytas.lt sakė „Creditinfo Lietuva“ verslo plėtros vadovė Jekaterina Rojaka, apskritai dabar nebegalima nieko prognozuoti – beliko tik bandyti spėlioti.

„Dėl karo Ukrainoje Lietuvoje infliacija šiemet bus dar didesnė, negu prognozuota anksčiau – artimiausiais mėnesiais ji gali viršyti 15 proc., svarsto ekspertai. Ir šį kartą didėjančios pajamos lietuvių jau negelbės

– prognozuojama, kad atlyginimų augimas sulėtės, augs skurdas“, – rašė minėtas portalas.

„Pasak „Swedbank“ ekonomisto dr. Nerijaus Mačiulio, šio karo didžiausia pasekmė yra infliacijai ir kainoms. „Paslaugų kainos kils – brangsta išteklių, darbo sąnaudos, bet tikėtina, kad šiemet, kitaip nei praėjusiais metais, prekės brangs sparčiau nei paslaugos“, – portalui lrytas.lt kalbėjo N. Mačiulis.

„Infliacijos slopimo šiais metais tikėtis ne tik kad neverta, bet ji bus dar didesnė, negu kad buvo prognozuojama anksčiau“, – įsitikinusi ir J. Rojaka.“

Kalbėdama apie Lietuvos darbo rinką, J. Rojaka sakė, kad karo Ukrainoje poveikis jai neturėtų būti didelis. „Lietuvoje nėra tokių verslo gigantų, kurie čia pagamintą produkciją tiekėtų Rusijai, taip pat ir Rusijos kapitalo Lietuvoje yra tikrai nedaug, kaip ir Ukrainos. O Ukrainos kapitalo didžioji dalis yra susikcentravusi paslaugų, statybos, transporto sektoriuje ir didžioji dalis jo yra smulkusis verslas“, – ekspertės žodžius perteikė portalas.

Tuo metu Lietuvos bankas šalies ekonomikai parengė tris galimus raidos scenarijus. Visuose juose laikomasi prielaidos, kad karas neišplis už Ukrainos ribų. Blogiausio scenarijaus atveju numatomi hipotetiniai papildomi šokai ekonomikai, dėl kurių 2022 metų bendrasis vidaus produktas sumažėtų 1,2, o infliacija sudarytų 11,5 proc.

„Net blogiausiam sapne negalėjome susapnuoti to, kas įvyko, t. y. šios brutalaus Rusijos invazijos į nepriklausomą Ukrainą, kuri daug ką apvertė aukštyn kojomis. Sugriuvo daugelis dogmų, o ekonomikos apžvalgų ir prognozių kontekste situacija kai kuriais atvejais pasikeitė kardinaliai“, – žurnalistams pristatydamas prognozes kalbėjo Lietuvos banko valdybos pirmininkas Gediminas Šimkus. Anot jo, Lietuva yra priklausoma nuo Rusijos, nes iš jos importuoja apie 40 proc. dujų. „Tai nemažai,

bet palyginus su kitomis kaimynėmis (Latvija, Estija, Suomija, kur dalis siekia apie 80 ir daugiau proc.), esame kur kas geresnėje padėtyje“, – sakė bankininkas.

Kaip teigė G. Šimkus, Lietuvos bankas išskyrė penkis kanalus, per kuriuos šalies ekonomika gali būti paveikta dar papildomai: „Tai tiesioginis eksportas į Rusiją, Baltarusiją ir Ukrainą, paklausos mažėjimas ES valstybėse, importuojamų žaliavų trūkumas ir brangimas, energijos žaliavų ir maisto kainų didėjimas, padidėjusio neapibrėžtumo dėl ateities poveikis.“

Prasidėjus kainų kilimui rudenį ekonomistai vylėsi, kad pavasarį jos turėtų imti mažėti, tačiau niekas negalėjo numatyti, kokia tuo metu pasaulyje bus geopolitinė padėtis. Taigi prognozės nepasitvirtino, o kainos ėmė nepaliaujamai augti, tad Statistikos departamento duomenimis, prekyba maisto produktais sumažėjo 2,4 proc.

„Kurgi gyventojai gauna maisto, jeigu nebeperka produktų prekybos tinkluose?“ – klausė lrytas.lt. „Tie, kurie turi didesnes pajamas, grįžta į restoranus, tie, kurie taupo – važiuoja į Lenkiją arba riboja vartojimą“, – portalui sakė kainų palyginimo portalo pricer.lt maisto krypties vadovas Petras Čepkauskas. Iš portalo stebimų 52 prekių labiausiai brango pomidorai, makaronai, saulėgrąžų aliejus, kava, grietinė, varškė, juoda duona, pienas. „Kiaulienos kaina pradeda po truputį kilti – matosi, kad kartoja praeitų metų kryptį – reiškia, kovo mėnesio pabaigoje matysime 15–20 proc. augimą. Vištienos kainos didesnės nei praeitais metais 18,2 proc.“, – komentavo P. Čepkauskas.

Prekybos tinklo „Maxima“ Komunikacijos ir įvaizdžio departamento direktorės Ernestos Dapkienės teigimu, pastaruosius mėnesius didžiausią įtaką kainoms turėjo brangusios žaliavos ir augę gamybos kaštai (juos didino pabrangusi elektra, dujos bei kylantis darbo užmokestis).